

MAGYAR TANÍTÓKÉPZŐ

A TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZETI TANÁROK

ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK

FOLYÓIRATA

L. ÉVFOLYAM

6. SZÁM

BUDAPEST, 1937.

JÚNIUS

SZERKESZTŐSÉG,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény küldendő:

Budapest,
I. ker., Menkina János-u. 8/b.
II. em. 3.

Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERKESZTI:

MOLNAR OSZKÁR

Tagsági v. előfizetési díj évenként 8 P
Az egyesülettel és a lappal kapcsolatos minden befizetés 48.627. sz. csekk-lapon történhet. (A csekkszámra tulajdonosa: Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesülete). Reklamációk Póza József pénztáros címére Bpest VI., Munkácsy M.-u. 26. küldendők
HIRDETÉSEK MEGEGYZÉS SZERIN.

Tanítóképzés és működő tanítók.*

Minden iskolának, intézménynek figyelemmel kell kísérnie napjaink szükségleteit. Ezt fokozottan várjuk a tanítóképzéstől, amely a nemzet egyeteme számára, a nemzeti élet legkisebb őrhelyei részére nevel vezetőket. A tanítóképzés jobbátétele több forrásból táplálkozhat. A legdúsabb forrás az említett őrhelyek feladataival és a feladatok módjai megoldásával való megismerkedés. Hogy mely őrhelyen mely feladatok jelentkeznek, és azokat hogyan lehet megoldani, annak a megállapítására — az esetek legtöbbszörében — a leghivatottabb az ott működő tanító. Úgyhogy, ha a tanítóképzés területén a legmélyebb forrásból akarunk meríteni, akkor a leglogikusabb feladatként azt kell látnunk, kérdezzük meg az ott működő tanítót, nyilatkozzék arról, miféle feladatokkal, nehézségekkel találkozott iskolájában, községében, és ezzel kapcsolatosan adjon feleletet arra is, hogy ezeket a nehézségeket hogyan győzte le, azokat a feladatokat hogyan oldotta meg.

Nemzetünk helyes szolgálása szempontjából szükség van arra, mondjuk meg, hogy a jövő helyes alakítása miféle kérdések megoldását kívánja tőlünk. Időről-időre szükség van célkitűzésekre, időről-időre rá kell mutatnunk a célhoz közelebb vivő kérdések megoldása módjára. Azonban nem elegendő a célkitűzés, nem elegendő a kérdések megoldására irányuló problémaérzés, hanem még nagyobb szükség van arra, hogy bizonyos idő múlva a cél megközelítéséről, a probléma megoldásáról be is számoljunk. Valahányszor azt tárgyaljuk, hogy mit kellene csinálnunk, gondoljunk mindig arra is, hogy terveink értékét és komolyságát elsősorban csakis az igazolhatja, hogy bizonyos idő múlva beszámolunk arról, mit sikerült ezekből megvalósítanunk. Ez a gondolat vezet akkor, amikor nem úgy vetem fel a kérdést, hogyan kellene a *működő* tanítóság munkájából meríte-

* A XXVII. közgyűlés elnöki megnyitója.

nünk, hanem úgy, hogyan merítettem a tanítóság egyik részének küzdelmeiből, alkotásaiból. Következésként jártam el.

1936. nyarán a közokt. miniszter úr továbbképző tanfolyamot rendezett a körzeti iskolafelügyelők részére. Amikor a körzeti iskolafelügyelőket felvételükről értesítettem, egy nem hivatalos kérést is intéztem hozzájuk. Arra kértem őket, legyenek szívesek a következő két kérdésre válaszolni: 1. Hogyan küzdöttem le tanítói működésem során felvetődött nehézségeket? 2. Tanítói munkásságom mely részét tartom a legértékesebbnek? Igen sok feleletet kaptam. Más alkalommal is kaptam hasonló címen beszámolókat, azonban adataim nagyobb része körzeti iskolafelügyelőktől való.

Meghatott lélekkel olvastam azokat a küzdelmeket és megoldási módokat, amelyekről egyes tanítók beszámolnak. E nagyértékű beszámolások nemes tartalmából — kicsiny keretemhez képest — csak néhány általános gondolatot és egy-két, az általánosságok megvilágítására alkalmas részletet ragadok ki.

Csaknem minden beszámolóból vagy kifejezetten, vagy a sorok között kicsendül a hivatásszeretet, mint a nehézségek legyőzésének általános feltétele. Ebben sok érték összpontosul. 1. Így kifejezésre jut benne a szeretetnek minden formája: hit-szeretet, hazaszeretet, családszeretet, gyermekszeretet, emberszeretet. 2. A különböző beszámolások szerint a hivatásszeretet összetevői a következő értékek is: lankadatlan akaraterő (ez a legkülönbözőbb változatokban fordul elő), nemes érzület, belátás, megértés, értelmi önállóság, erkölcsi önállóság, türelem, kezdeményező erő, leleményesség, a kötelesség lelkiismeretes teljesítése, derűlttség, helyes önértékeléssel kapcsolatos szerezénység, önzetlenség stb. 3. Sok felelet a nehézségek leküzdésének egyik leglényegesebb részét a továbbképzésben, könyvek, folyóiratok olvasásában, mások munkájának megfigyelésében, tanfolyamokon való részvételben stb. látja. 4. Sok tanító nagyon helyesen mondja, hogy csak következetes önéveléssel lehetünk e küzdelemben győztesek. Hangoztatják az önvizsgálat, az önbírálat, az önismeret, az önuralom, az önbizalom stb. igen nagy jelentőségét.

Amikor ezekről az értékekről tanítókartársaink dolgozataiban olvastam, úgy éreztem, hogy itt a mi törekvéseinkre vonatkozó végtelen kellemes visszhangról van szó. Ha a mennyiségtan vagy a logika nyelvéen akarnám magamat kifejezni, akkor a következőt mondanám: Ha mi tanítóképzőintézeti tanárok beszélünk ezekről, akkor állító tételről van szó (állítjuk, hogy ezekre igen nagy szükség van), ha a tanítóság látja, hogy csak ezek segítségével boldogul, akkor bizonyított tételről van szó. Ezért tartom ezeket a megnyilatkozásokat olyan nagyértékűeknek. Bizonyítanak a mi törekvéseink mellett.

Egyes dolgozatok bizonyos nehézségek forrásairól is emlékeznek meg. Így nehézségek származtak a társadalmi érintkezési szabályokban való járatlanságból, továbbá abból, hogy kevés volt az emberismeretük és nem tudtak eléggé bánni a néppel. Vonjuk le a következtetést: minél alaposabban és minél gyakorlatibb módon tanítsuk a társadalmi érintkezés szabályait, (e területen sokat fog lendíteni a

tanítói hivatás órája), továbbá valamennyien fordítsunk gondot arra, hogy növendékeink emberismeretre jussanak, és a néppel való bánásmódra bizonyos támpontokat kapjanak.

Van beszámoló, amely a nehézségek forrását a való élet, a falusi iskola ismeretének, a gyakorlati vértettség hiányában látja. Azonban hozzátesszi, hogy a mai tanítónövendékek ezekből összehasonlíthatatlanul többet kapnak. A magam részéről pedig azt fűzöm hozzá: Bár teljes befejezettséget sohasem nyújthatunk, ezekből azonban még a mainál is többet kell adnunk.

Egyik körzeti iskolafelügyelő a nehézségek egyik forrására nagyon finoman a következőkben mutat rá: „A boldog békevilágban a t. . . i állami tanítóképző-intézetben végeztem. Tanáraink mindent elkövettek, hogy mi jó tanítói legyünk hazánknak, valóban lélekkel végezzük azt a munkát, amelyet élethivatásul választottunk magunknak. Természetes, hogy mindenre ők sem gondolhattak. Nem volt soha szó az iskolában, hogy milyen lehetőségek közé kerülhetünk az életben. Én abban az időben, a tanyai viszonyok ismerete nélkül, egyik legmostohább viszonyok között lévő tanyai iskolához kerültem tanítónak.” — Nekünk ebből a megnyilatkozásból valamit meg kell szívlelnünk. Nevezetesen azt kell belőle megtanulnunk, hogy igenis foglalkoznunk kell azokkal a lehetőségekkel, amelyek közé tanítványaink egykor kerülhetnek. Ez a jövő tanítóképzésnek egyik leglényesebb kérdése.

Egy másik körzeti iskolafelügyelő így nyilatkozik: „Tanítóképző-intézeti tanáraink, különösen gyakorlati pedagógus igazgatónk belénk nevelték az idealizmust, a hivatásszeretetet. Azonban kitűnő felkészültségem ellenére is nagy nehézségekkel kellett megküzdennem, mert kint a gyakorlatban sok mindenhez másként kellett fogni, mint azt a tanítóképző-intézetben tanultuk.” A beszámolásokból általában kisérvül az, hogy írója ragaszkodik ahhoz a tanítóképző-intézethez, amelyben végzett. Ez a körzeti iskolafelügyelő is elismeréssel adózik volt tanárainak, azonban ennek ellenére megállapítja, hogy az életben sok mindenhez másképp kellett fognia. — Ebből és hasonló megnyilatkozásokból tanulnunk kell. Tanulnunk kell még akkor is, ha azt érezzük, hogy most már valamivel közelebb jutottunk a való élethez. Törekedjünk arra, hogy tanítványaink majdan az életben úgy foghassanak hozzá a munkához, amint azt tőlünk tanulták.

A beszámolók sorában rendkívül megható T. körzeti iskolafelügyelő következő megnyilatkozása: „Az én működésem elé a szokottnál sokkal nagyobb akadályok gördültek. Kimondom bátran: én nem szerettem a pályámat. Az én munkám talán 3 évig hivatalnokmunka volt. Pontosan elmentem az iskolába, elvégeztem a dolgomat kötelességszerűen, de nem a teljes lelkeimmel. Ez nagyon bántott s azon gondolkodtam, hogy elhagyom ezt a pályát. Eredetileg is katona akartam lenni. Én voltam a háború alatt ezredünknek egyik legszebben dekorált tisztje. Gondoltam, viszsza megyek katonának, vagy a rendőrségre, vagy a folyamórséghoz, vagy más hasonló alakulathoz. Ekkor különös dolgok

történtek az iskolában. Olyanok, amelyek más előtt talán mindennapiak, de az én életemben fordulópontot jelentettek. Az I. osztályt tanítottam. Az egyik tízpercben odajöttek a tanteremben maradt tanulók az asztalomhoz és ahogyan máskor is szokták, beszélgettek velem. Ekkor egy kis fiú: Ottó, előretolakodik, belekapaszkodik a ruhámba, és látom, hogy minden igyekezetével az ölembe akar mászni. Hagytam. Egy pillanat s Ottó felmászott, lehúzta a fejemet magához, görcsösen szorította a nyakamat és megcsókolt. Meglepődve kérdeztem: „Ottó! Miért volt ez?” Ottó felelte: „Tanító úr, én nagyon szeretem magát. Maga is szeret engem?” Melegség futott át a szívemen és mondtam: „Hát persze, hogy én is szeretlek.” Megcsókoltam én is a kis fiút, és éreztem, hogy most jegyeztem el magamat a pedagógiával. Néhány napra rá egy másik eset történt, amelyet nem felejték el. Sírós-szemű, bánatos-arcú asszony jött az iskolába. Egy anya a sok közül. Érdeklődve néztem rá. „Tanító úr kérem, engedje egy kicsit ki a fiamat, szeretnék vele beszélni”, mondja. Pár perc múlva sírást hallok a folyosón. Kinézek, Egymásra borulva látom az anyát és fiát, hangosan sírnak. Kérdően nézem őket. Szerencsétlenségre gondoltam. Az asszony sírástól fuldokolva mondja: „Ne tessék haragudni, de talán most utoljára láthatom a fiamat. Amerikába megyek. Az uram már korábban elment. Nagyon kérem a tanító urat, vigyázzon a kis fiamra, őt itthagynom, majd a rokonok gondját viselik. Elfordultam. Nem mentem be a tanterembe, hanem kibámultam a folyosó ablakán. Gondolkodtam. Mi az, ami kiűz téged a hazádból? Talán kalandvágy, vagy vágyod látni a világot? Itt hagyod az apád sírját? Itt hagyod a gyermekedet? Itt marad a lelked, itt marad a vágyódásod, itt marad az álmod, itt marad a reményed... Tudom, hogy ide száll a gondolatod, ide jársz álmatlan éjtszakáidon... és mégis elmegy testvérem? Visz a meggazdagodás gondolata, visz a bírásvágy. Eldobod a kapát, a kaszát, odaállsz a gép mellé. Robotosa leszel Amerikának. — Visszamentem a tanterembe. Éreztem, hogy most már nem megyek más pályára, éreztem, hogy most ideköt a lelkem. Éreztem, hogy itt tennivalók vannak. Egy gyermek csókja eljegyzett a pedagógiával. Egy gyermekétől búcsúzó, hazáját elhagyni készülő síró asszony könnye örömet mutatott. Tanító maradtam. Azzá tett a szeretet. A szeretet legyőzte a pályámon élém került legnagyobb nehézséget: az önmagam vágyát. Azóta nem járok lélek nélkül az iskolában, azóta nem hosszúak, sőt nagyon is rövidek az órák. Dolgozom, tanítok, de különösen nevelek. Célom úgy nevelni azt a magyar gyermeket, hogyha megnő, nem készül elhagyni a hazáját, hanem annak marad kasza-kapás, életvidám, öntudatos, tekintélytisztelő és főleg istenfélő polgára.”

Ebben a rövid és szívhez szóló beszámolóban megtaláljuk a tanítóképzés igazi tengelyét. Neve: Gyermek és nép. Csak az igazi tanító, aki ismeri és szereti a gyermeket, aki ismeri és szereti a népet. Ennek a körzeti iskolafelügyelőnek az esete figyelmeztet bennünket. Figyelmeztetése azt jelenti, ne várjunk arra, hogy a tanító majd az életben eljegyzze magát a pedagógiával, hanem annak a tanítóképző-

intézetben kell megtörténnie. Meg kell történnie azzal, hogy minél közelebb visszük növendékeinket a gyermekhez, minél közelebb visszük a néphez.

Azonban ehhez a munkához és mindahhoz, amit e beszámolók alapján eddig mondtam, több idő kell. Hogy mindazokat az értékeket tüzetesen kifejleszthessük, amelynek a szükségességét mi is és a tanítóság is hirdeti, öt évnél többre van szükség. Ahhoz is több idő kell, hogy az említett tanítói nehézségek forrásait lehetőség szerint teljesen eltüntessük. Több idő kell ahhoz is, hogy a tanítóság által megismert különböző nehézségek leküzdésére minél jobban felvértezzük tanítványainkat. Így a tanítói munkának ez a közelebbi vizsgálata is elvezet oda, hogy égető szükség a hat évfolyamos tanítóképzés, amelynek két felső évfolyama főiskola.

A nép első vezetői: a tanító, a pap, a jegyző és az orvos. Azonban mindenki tudja, hogy a tanító eljut a legvégső örhelyekre — a tanyákra — is. Eljut oda is, ahol már pap, jegyző és orvos nem található. Ilyen értelemben mondhatjuk, hogy Szent István birodalmában a nép helyes irányítása szempontjából a legtöbb a tanítón fordul meg. S aki napjaink anyagi és szellemi nehézségeit világosan látja, égető szükségként fog olyan tanítóképzést kívánni, amely még a mainál is több arravalóságot, a mainál is szilárdabb világnézetet adhat.

E gondolatkörben kitörő örömmel fogadtuk és fogadjuk a közokt. miniszter úrnak 18483/1937. sz. a. kelt rendeletét, amely többek között a következőket mondja:

„A népiskolai tanító és tanítónői oklevél-termelés helyes irányítása tekintetében engem terhelő felelősség és a túltermelésben rejlő erkölcsi, anyagi és társadalompolitikai veszedelmek kötelességemmé teszik, hogy a tanító- és tanítónőképzés ügyének a törvényhozás útján leendő újabb rendezésével foglalkozzam. Az újabban kiadott Népiskolai Tanterv és Utasítás is a tanítóképzés átalakítását, a tanítóképzés eddigi kereteinek kibővítését kívánja.

Az 1868. évi 38. t.-c. idevonatkozó rendelkezései az idők folyamán, a viszonyok változtával már elavultak. A tanítói hivatással szemben támasztott követelmények megsokasodtak. A kapcsolatos iskolafajok munkájához való fokozottabb alkalmazkodás, vagyis a jelenlegi iskolarendszerbe való helyes beilleszkedés kérdése, továbbá a növevelés ügye is mind-mind olyan körülmények, amelyek a rendezést sürgetik.”

Ezzel az állásfoglalással *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úr korszakalkotó lépést tett a tanítóság és a nép érdekében.

A tanító szolgálja Szent István országát, népét, viszont Szent István szellemi hagyatéka erősíti a tanítót ebben a munkájában. A tanítóság munkájából való merítés állandóan időszerű. Szent István szellemi hagyatéka a következő évben különösebben időszerű. Kíváncsnak tartom, hogy ez utóbbi időszerűséget úgy értékesítsük, hogy a következő iskolai évet Szent István intelmei szellemében

indítsuk meg s az egész iskolai évben különösebben gondozzuk azokat az értékeket, amelyeket első királyunk Imre herceghez intézett.

Beszédemet azzal a gondolattal akarom befejezni, hogy a tanítóképző-intézetek nem öncélú intézetek, hanem függvényei a népiskola követelményeinek, és azon túl a nép anyagi és szellemi szükségleteinek. E függés megállapítása nem jelenti azt, mintha intézeteink értéke kisebb volna. Ellenkezőleg. Ez a függés ugyanis kölcsönös. Egyrészt a tanítóképzés tartalma a népiskola és a nép szükségleteitől függ, másfelől a jövő népiskola minőségét, a magyar nép jövő értelmi és erkölcsi világát, részben anyagi helyzetét is, elsősorban az a tanító határozza meg, akit mi nevelünk. Hallottam már olyan megnyilatkozást, hogy a tanítóképzés bizonyos szempontból gyökértelen. Nincs időm arra, hogy ezzel a kérdéssel most foglalkozzam. Azonban az bizonyos, ha a tanítósággal és a néppel keressük a kapcsolatot, akkor munkánknak egészséges gyökere lesz. Ebben a beszédemben rámutattam arra, hogyan kerestem a tanítóság munkájával a kapcsolatot. Munkánk értékelése szempontjából kutatásom eredménye kétféle természetű. E beszámolómban egyrészt kifejezésre jut a tanítóképző-intézetekhez való ragaszkodás, a volt tanárok munkájának elismerése, másrészt pedig, vagy kifejezetten, vagy a sorok között, újabb feladatok bontakoznak ki. A működő tanítók elismeréséből merítsünk önbizalmat arra, hogy az újabb feladatokat is sikerrel oldhassuk meg.

Abban a tudatban, hogy ezek a gondolatok alkalmasak a tanítóképzés megtermékenyítésére, egyésületünk XXVII. rendes közgyűlését megnyitom.

Padányi-Frank Antal dr.

Mit várok az V. osztályos mennyiségtani tankönyvtől?

A fizikai és a mennyiségtani tankönyvek közül a működő tanítónak éppen erre a tankönyvüre lesz legtöbbször szüksége. Tehát ennek kell a legjobbnak lenni. A tankönyv írójának jó tehát ismerni az egyes szaktanárok egyéni véleményét annak várt tartalma felől. Mivel szakértekezletünkön s az őszi taggyűlésünkön nem volt mód e nézetem kifejtésére — azzal a célzattal, hogy szaktanártársaim bírálat tárgyává teszik — közlöm részletező magyarázatokkal kíséri tanmenetemet.

Nem akarok panaszkodni, hogy az óraszám mily kevés, milyen nehéz a tanítási helyzet stb. Alkalmazkodtam a helyzethez, tehát nagy elhagyásokkal éltem. A módszertani és a szaktárgyi órákat váltogatom, de minden elmaradáskor módszeres óra marad el, tehát tényleg több szaktárgyi órát tartok. A 60 órából 24 óra módszertani, 30 óra számolási, 6 óra dolgozatírás. Külön javítási órát nem tartok.

A *számolási órákat* a következő szempontok szerint állítottam össze. A gyakorlati élet szempontjából fontos összes mennyiségtani

ismeretanyag forduljon elő. Lehetőleg akkor foglalkozzék az ötödés az egyes mennyiségtani fejezetekkel, amikor neki az alsóbb évek ily irányú kérdéseket adhatnak. Nem tudományos rendszer szerint végezzük a fontos anyagrészek példázás módján végzett ismétlését. Lehetőleg minden órát egy-egy olyan gyakorlati problémakörben folytatok le, melyre a növendéknek tanító korában szüksége lesz. A képesítővizsgálati dolgozatokkal kapcsolatban összeírtam, mik lehetnek a tanító mennyiségi problémái, Ezen összeírásomból válogattam ki a legfontosabbakat. Ugyanezzel a rendszerrel illesztettem tanmenetembe a mennyiségtani órák elsőrendű tárgyi céljai mellett másodsorban megvalósítandó nevelői célokat. Vagyis összeírtam a lehetséges nevelői célokat és e felsorolásból beillesztettem tanmenetembe az eröltetés nélkül megvalósítható legfontosabbakat.

A *módszertani órák* anyagát a következő elvek alapján illesztettem be és állítottam össze. Mivel a növendék általános módszertani elvek ismeretével jön ezekre az órákra, azoknak e tárgy tanításának módjára való alkalmazása a cél. Az általános számolási és mérési módszeres elvek, a történeti áttekintés, főbb típusok nyújtása mellett gondolok arra, hogy a kezdő tanítónak első ténykedéseire egészen gyakorlati útmutatásokat adjak. Ezek pedig a tanmenet, vázlat és a szemléltető eszközök készítésére vonatkoznak. Az órák időbeni elrendezésében a fokozatosság mellett azt a kívánságot elégittem ki, hogy mire az ötödésesek e tárgyat tanítani kezdik, azokhoz a számolási és mérési fejezetekhez a megfelelő típusokat már megbeszéltük. Igyekeztem azokat a módszertani tételeket részletebben kidolgozni, melyek képesítővizsgálat kérdései lehetnek.

Az egyes órák megfelelő sorrendben a következők.*

1. *A számfogalom kialakulásának története.* A számírás története. A helyiérték fogalmának kialakulása. A. o.: Kiss J.: Az el. isk. számolás tanításának alapproblémái. Bp. VII. áll. tanítónőképző-int. 1930—31. évi értesítője. Mikola S.: A fizika gondolatvilága. (E.)

2. *A számolás tanításának története Maróthyig.* A. o.: Pethes vk. Sz.: Abacus. (E.)

3. *Számhalmazok. Grafikus ábrázolás.* Táblázat, grafikon, függvény. Adatok leolvasása. Graf. ábrázolási rendszerek. Beosztási módok. A grafikon mint a meggyőzés eszköze. Sz.: Grafikon típusok. Intézeti értesítőink. Jászberény rtv. költségvetése. Magyar Statisztikai Szemle újabb füzetek. Magyar Statisztikai Zsebkönyv. N. c.: Irredentizmus. A megszállott területek statisztikai adatait ön hogy ábrázolná? Ők hogy ábrázolják? (Kf.)

4. *A számolástanítás története Maróthytól.* A. o.: Pethes vk. (E.)

* Alábbiakban a következő rövidítéseket használom:

A. o.: Ajánlott olvasmány.

N. c.: Nevelői cél.

Gy.: Gyakorlatiasság.

Sz.: Szemléltetés.

Kf.: Kérdve kif. tan. alak.

E.: Előadó tanítási alak.

Társ.: Társalgó alak.

5. *I. dolgozat. Grafikus ábrázolás. (Cs.)*

6. Javítás. (5 perc.) *Függvénytani problémák* gazdasági tárgykörben. Vetőgép, szántás, permetezés, vetési távolságok, terméseredmény, tejsűrűség, must-, bor-fokolás. Gazdaszámok. Term. Tud. Társ.: Otthon és gazdasága. Kincseskönyv. Sz.: Árjegyzékek. N. c.: Önállóság, leleményesség. Kísérletezésre való szoktatás. (Kf.)

7. *Elsőfokú egyenlet* megoldása hang- és fénytani tárgykörből vett problémákon. Bomba. Kútmélység. Színek hullámhosszúsága. Rezonáló doboz. Törésmutató. Hangmagasság. Felhangok. A. o.: Fizikai tankönyv. N. c.: Légi támadás lehetősége. Magyar önért. Pontosság, időszemlélet. (Kf.)

8. *A számolás és mérés tanítása legújabb korának* ismertetése. 1905. évi, 1925. évi Tantervek és az 1932. évi Utasítás. Problémaszerűség, önállóság, öntevékenység. Gyakorlati érzék, élelmesség. Játékos ismeretátadás — komoly munkára való előkészítés. Cselekedtető oktatás. Nevelés — tanítás — oktatás. (Kf.)

9. *Másodfokú egyenlet.* Az áram hőhatásának gyakorlati alkalmazásai. Joule-hő. Ohm-törvény. Házikészítésű melegítők. Fejlődött meleg, kémiai energia. Gy.: Villanyfűzők, vasalók fogyasztásának meghatározása villanyórával. N. c.: Ellenőrzésre való nevelés. Elméleti ismereteink hasznának beláttatása. Sz.: Fizikai táblázatok.

10. *A számolás és mérés tanításának célja. Tanterv, óraterv.* (Kf.)

11. *Első- és másodfokú egyenletek grafikus megoldása.* Tárgykör: élet, egészség, sport. Járművek találkozása. Halandóság, kormegoszlás. Szaporodás. N. c.: Felelősség. Valószínűség — valószínűtlenség érzetének fejlesztése. Egyke. (Kf.)

12. *Az el. isk. III. o. tantervi anyaga.* Mit kell tudni a gyermeknek az írásbeli műveletek megtanítása előtt? Például a VIII. számrendszerben összeadást végeztek. (Az idegen számrendszerben észreveszik az írásbeli műveletek alkalmával bennünk végbemenő lelkifolyamatokat, tízes számrendszerben nem, mert abban megszokott; gépies a gondolkodásunk.) Utána mindenki magában mélyedve összeírja az összeadási gondolatfolyamat gyors elvégzéséhez szükséges alapismereteket. A megbeszélés folyamán mindenkinek kiegészül összeírása. Könnyen belátható, hogy nem elég ezen alapismereteknek a tudata, ismerete, hanem azok készséggé való fejlesztése is megkívántatik. N. c.: Önállóság, intuitio, felbontó-, összetevőképeség, ítélőképeség, rendszerezőképeség, önmegfigyelés fejlesztése. Gy.: Előkészíteni a jelöltet arra, hogy az írásbeli műveletek tanítását majdan kellő fokozatokban végezze, sőt előzze meg, el ne siesse. (Cs.)

13. *Harmadfokú egyenletek grafikus megoldása* úszási problémakörben. Félreértés elkerülése végett jegyzem meg, hogy az el. isk. tanuló és a tanító szempontjából semmiesetre sem tartom — mint sokan mások — az úszási feladatokat gyakorlatias tárgykörnek. Sem az egyik, sem a másik életében, gyakorlatában nem fog

előfordulni az az eset, hogy úszási problémát mennyiségileg kelljen megoldania. Mivel azonban szép elméleti tárgykör, örömmel foglalkoztatom én is vele növendékeimet. Közelebbi problémakörök: Jég-hegy, fatörzs, komp, katonai ponton, hajó úszása. Mennyiségi adatok: a kiálló rész magassága, alámerülés mélysége, a kiszorított folyadék térfogata, a test súlya, fajsúlya, a test térfogata, méretek. N. c.: Térszemlélet, szerkezetképzelet. Találékonyság, leleménység. (Kf.)

14. *II. dolgozat.* Úszás. (Cs.)

15. Javítás (5 perc). *Vegyes függvények* grafikus úton való megoldása. Tárgykör: vetítés, fényképezés, lencsék fényereje, gyújtótávolsága, fényforrások. N. c.: Kerekítés, becslés. Gy.: Vetítógépekbe helyes lámpatípus keresése. A. o.: VKM. Oktatófilm, Fári—Vermes: Fényképezés. (Kf.)

16. *Az írásbeli műveletek tanításának főbb módszeres elvei.* Fokozatosság, külsőségek, sorrend, szabályok, alkalmas problémakörök, mennyiségek. (A szokásos pénz-tárgyszámolás unalmas. Nagyon jó a „m” „kg” s akár a „liter” is!) A. o.: Különböző vezérkönyvek. (Kf.)

17. *Algebrai műveletek.* Fejszámolás helyett műveletek, jelek, műveleti szabályok, nevezetes szorzatok stb. átismétlése. Ezek begyakorlása munka, munkaképesség és munkasiker tárgykörben. Ételek, állattartás, kerékpárdinamó, zsebelem, akkumulátor. A. o.: Kincseskönyv. Otthon és gazdasága. (Kf.)

18. *Az el. isk. I. o. tantervi anyag.* Mit kell tudni a gyermeknek a tízes átlépése előtt? A tízes átlépése. N. c.: Önmegfigyelés, elemzőképesség. A. o.: Vezérkönyvek. (Kf.)

19. *Hatvány, gyök, logaritmus.* Tisztán elméleti, ismétlő óra. (Kf.) Katekizáló.

20. *Az el. isk. II. o. tantervi anyaga.* Soralkotás. Gondolkozási folyamataink rövidítésének szükségessége: szorzótábla. A begyakoroltatás módja. Gy.: Írja fel mindenki, melyik szorzatot jegyezte meg legnehezebben! Statisztika. N. c.: Őszinteség, ítélnőképesség. A. o.: Vezérkönyvek. Sz.: Számológépek, szorzótáblák. Bűvönségzyetek. (Kf.)

21. *Arány, kettőstétel* alkalmazása magasságmérési feladatok kapcsán. Árnyékvetés, benézés, eszközökkel való szögmérés. Háromszögelés. Repülők magassága. Légvédelmi eszközökre vonatkozó számítások. Magasságmérés légnyomási alapon. Korrekció tengerszintre, rádiójelentés. N. c.: Hazafias érzelmek fejlesztése. Becslési készség fejlesztése. (Kf.)

22. *III. dolgozat.* Az ember napi táplálékszükséglete. Hasznosági hatásfoka. Értékelése különböző alapokon. Hatvány. (Cs.)

23. *Arányos osztás. Keverékszámítás* fűtési tárgykörben. Intézetek államilag engedélyezett fűtési költsége. Szenek összehasonlítása. Nedves tüzelőanyag használata mennyi kárt jelent? Miért fűtsünk szénnel és ne fával? A trágya, szalma tüzelésével mekkora kárt tesznek a jászberényiek? N. c.: Felelősség az állammal szemben. Javi-

tási, nevelési vágy ébresztése. A. o.: Keresk. min. A hazai szénnel xaló okszerű tüzelés vezérfonala. Gazdaszámok. Sz.: A Technológiai szakisk. tüzelési táblái. (Kf.)

24. *Az el. isk. IV. o. tantervi anyaga.* A tizedestört. Ajánlom, hogy mennyiségül ne mindig csak a pénzt használják, hanem a hosszúságot, űrt is. Sz.: Mértékrendszerünk idegenszavai. Táblázat. A. o.: Vezérkönyvek. (Társ.)

25. *Pénz, arany- ezüstszámitás* utazási tervek keretében. Háború előtti, mai utazások. Külföldi utazás és ékszervásárlás összehasonlítása. N. c.: Mi a valóságos érték? Gy.: Menetrend kezelése. Sz.: Újságok, nemzetközi menetrend, árjegyzékek. (Kf.)

26. *Az el. isk. V. o. tantervi anyaga.* Közönséges tört. %. Kamat. Az el. iskolában a közönséges tört csak mint jelző szerepeljen beszédünkben. Százalék = századrész. Tilos mindenféle képlet, szabály alkalmazása. Nincs idő elemi iskolában arra, hogy a százalékos és kamatszámításban az általunk használt gondolatmenetet gyorsító összefüggéseket készséggé fejleszthessük. Ezért az el. isk. tanuló mindig előlről, önállóan, hosszadalmas úton következteti ki pl. a kamatot, lépésről-lépésre. (Kf.)

27. *Százalék.* Folyószámla, számla, keresk. levonások. Levelezés. Szabócégek, kis szabók. Rádió. Vasárú. Könyv. Fényképészeti cikkek. Sz.: Árjegyzékek. Engedménybetétlapok. N. c.: Takarékoság, előrelátás. Gy.: Részletfizetés alkalmával mennyire ráfizet! (Kf.)

28. *Az el. isk. VI. o. anyaga.* Terület- és köbtartalomszámítás. Mérés, becslés minden mérési órán legyen! Nem szabad képletet tanítani, használni! Csak olyan területek kiszámítása tanítandó, melyek papírból való kivágással, téglalappá alakíthatók. Csak olyan térfogatok kiszámítása tanítandó, melyeknek kockából való összerakosgatása legalább is elképzelhető. N. c.: Becslés, kerekítés. Térsemlélet. (Társ.)

29. *Pénz, értékpapírok, tőzsde.* Gy.: A magyar nép kereskedelmi szellemüvé való átalakítása. (Kf.)

30. *Az el. isk. számolás és mérés szemléltető eszközei.* N. c.: Leleményesség. Tevékenységi ösztön. (Társ.)

31. *Kamat, diszkont.* Takaréék. Váltó. N. c.: Takarékoság, előrelátás. Embertársainkat rövidíti az meg, aki az államnak fizetendő illetéket eltitkolja! Bűn, csalás. Sz.: Váltó, takarékkönyv. Zárszámadások. (Kf.)

32. *IV. dolgozat.* Váltó, takaréék. (Cs.)

33. Javítás. (5 perc.) *Kamatoskamat.* Biztosítás. I—III. táblák. Sz.: Valamelyik biztosító társaság ügynöki iratai. Gy.: Akvirálás. N. c.: Kinek legyen hálás a nyugdíjért? (Kf.)

34. *Az el. isk. számolás és mérés tanításában alkalmazandó tárgykörök.* N. c.: Rendszeres gondolkozásra való szoktatás. (Társ.)

35. *Járadék, örökösödési esetek* kapcsán. Örökösödési esetek, illetek. IV. táblázat. N. c.: A kapzsi természetünket önneveléssel kell legyőznünk! (Kf.)

36. *Mi a mennyiségi gyakorlatiasság, életrenevelés, problémászerűség?* Példák. Megfogalmazás. Önálló megoldás, tehát nem rövidített, rendszeres (képlet, szabályszerinti) megoldások erőltetése. Legtermészetesebb az a megoldási mód, mely a legkevesebb gépiesen felidézendő emlékezeti kincset tételezi fel. E megoldási mód hosszadalmasabb, de a gyermekre áldásosabb. A megoldási mód is gyakorlatias legyen! (Mérések!) Elengedhetetlen kellékei a problémászerű tanításnak az ártáblázatok, anyaggyűjtemények, mérőeszközök, egységes tárgykör. N. c.: Rend. Kitartás. Helyes önértet. A. o.: A jászberényi m. kir. tanítóképző-intézet tanári testülete. A népiskola gyakorlati irányú működése. (E.)

37. *Annuitás.* A tanító fizetésének, nyugdíjának értékelése. Végkielégítés. Nyugdíjintézetek. Árvák. Záloglevél. Amortizáció. N. c.: Az adófizetőkkel szembeni hála. Az oklevél, állás értéke, megbecsülése. Öszintesség. Gy.: Szolgálati évek számának fontossága. (Kf.)

38. *A mérések keresztülvitele.* Tájékozódás. Minden mérési órán minden gyermek mérjen! Szabadbani mérések. N. c.: Népünk kísérletezésre való szoktatása. (Társ.)

39. *Háromszög, négyszög.* Megmérhetetlen oldalak hosszúságának meghatározása szerkesztéssel. Szögmértani táblák kikerülése. N. c.: Bizonyítóképesség. (Kf.)

40. *Az el. isk.-ban miféle mértékegységeket tanítsunk meg és hogyan?*

A váltószám megemlítése is tilos elemi iskolában! Minden mennyiség a mértékegység tényleges összerakogatásával, vagy e művelet elképzeltetésével állítandó elő. Mértékegységeink idegenszavairól készítendő táblázat. Legsükségesebb egységek. N. c.: Ítéloképesség, pontosság. A. o.: A 36. pont alatti mű. (Társ.)

41. *Területszámítás.* Összefoglaló óra. Szíkes területek javítása kifizetődő-e? N. c.: Nemzetünk előhaladása. Tekintély. Bizonyítóképesség. (Katekizáló. Kf.)

42. *V. dolgozat.* Területszámítás. (Cs.)

43. Javítás. (5 perc.) *Kör.* Esőmérő. Hány mm eső esett? 8 mm eső mennyi öntözéssel ér fel? Eső, párolgás. Évi esőmennyiség pótlása. Hajcsővesség. Útmutatás továbbképzésre: talajkísérletek, nedvességtartalom, párolgás mértékére. Az Alföld öntözése. N. c.: Meggondoltság. Gy.: A természet kincseinek kihasználása. Megnyugvás. Sz.: Csapadéktérképek, feljegyzéseink, fizikai táblázatok.

44. *A cselekedtető oktatás elemi iskolában való megvalósításának lehetősége, célja és módja.* N. c.: Átfogóképesség. A. o.: Csekő Árpád: Mennyiségtani és fizikai tanulókísérletek. (E.)

45. *Pythagoras-tétele.* Csillagászat. N. c.: Végtelenség, törpeségünk. (Kf.)

46. *VI. dolgozat.* Pythagoras-tétele. (Cs.)

47. *Arány, arányos osztás, Hasonlóság.* Fényerősségi problémák. Gyertya, lux, lumen. Megvilágítás erőssége és a távolság. Luxméte-

rek, áramerősség. Villanyórával való mérés. Gy.: Villanyórák ellenőrzése. Izzólámpák jelzése. Petróleum-lámpák, gazdaságosság. Sz.: Izzók. Villanyóra. (Társ.)

48. *Az el. isk. számolási és mérési tanmenet készítésének főbb módszeres szempontjai.* N. c.: Rendszeres gondolkozás, munka. (Társ.)

49. *Hasonlóság.* Térkép. Háromszögelés, terület térképről. Magassági szelvény készítése. Térképezési módok. Utalás a gömbháromszögre. N. c.: Pontosság, térszemlélet. Tudományos tekintély. A továbbképzés beláttatása. Sz.: Katonai térképek. Hálózatok. (Kf.)

50. *A vázlatok készítésének főbb módszeres elvei.* Sz.: Óravázlatok. A. o.: Bene L.: A Magyar Tanítók Évkönyve. 1936—37. (Kf.)

51. *Szögletes testek felülete.* Burkoló munka. Padlózat. Tető. Fal. Saralás. Tenniszpálya. N. c.: A bonyolult részletekben könnyen tájékozódó iparosnak, munkájának megbecsültetése.

52. *Osztott el. isk. valamelyik osztálya tanmenetének készítése.* N. c.: Munkaszeretet.

53. *Görbe testek felülete.* Mázolás. Tapétázás. Vakítás elkerülése világító testeknél. Földünk szilárd kérge. Helymeghatározás. N. c.: Mennyire Isten kezében vagyunk! Végtelenség megéreztetése, alázatosság.

54. és 56. *Osztatlan el. isk. valamelyik osztálya tanmenetének készítése.* N. c.: Munkaszeretet. (Cs.)

55. *Szögletes testek átlói.* Megvilágítás erőssége nagy termekben. Forgatás. Alaprajzok, oldalrajzok. Antennahossz. Tetőszék. N. c.: Szerkezetképzelet. (Kf.)

57. *Szögletes testek térfogata.* Földmunkák. (Forgatás, planirozás, pince.) Hegyoldalban hogy forgattassunk? Árok, töltés. A ház alapépítménye. Cement, kő, téglafal. Kocsifubar. N. c.: Önállóság. A. o.: Otthon és gazdasága. Kincseskönyv. (Kf.)

58. *A számolás és mérés tanításához használható tan-, vezér- és segédkönyvek.* (Cs.)

59. *Görbetestek térfogata.* Gazdaság. Fáknak ásandó gödrök. Gy.: Nem napszámba! Boglyák, kazlak, réparakás becslőszámítása. Öntözés. Edények a permetezéshez, a termés lemeréséhez. N. c.: Becslési készség fontossága. Gazdálkodók teszik az ország zömét. Gazdasághoz Magyarországon mindenkinek érteni kell. (Kf.)

60. *Testkombinációk.* Építészet. Farakások. Kőrakás. Teknő. Árok. Kocsi. N. c.: Elemző-, kombinálóképesség.

Mivel a tankönyvnek nem egy-egy szaktanár egyéni felfogásához, hanem lehetőleg minden szaktanárához kell szerkesztve lennie, fenti anyagon kívül fel kell sok egyebet is ölelnie. A bőven levő problémákból évről-évre, 3—4 évenként legalább is, váltakozva új feladatokat kell nyújtatunk. Még pedig azért, mert a felső három osztály rendszerint megbeszéli a kapott feladatokat. Sok óra anyaga viszont csak megemlített, de nem kidolgozott kell, hogy legyen.

Kíváncsok az is, hogy az ötödéves mennyiségtankönyv sokszor jelenjék meg, mert így nemcsak a probléma-anyag fog fel-felújulni, hanem az újabb módszeres elvek is belekerülnek.

Csekő Árpád.

EGYESÜLETI ÉLET

Elnökségi ülés. — *Jegyzőkönyv*, mely felvételte a T. I. T. O. Egyesületének 1937. április hó 14-én az áll. óvónőképző-intézetben megtartott elnökségi üléséről. Jelen vannak *Padányi-Frank Antal* dr. elnökle mellett: *Tabódy Ida*, *Molnár Oszkár*, *Jaloveczky Péter*, *Éber Rezső*, *Mesterházy Jenő*, *Pócza József*, *Erdélyi Olga*.

Elnök üdvözlí a megjelenteket, az ülést megnyitja. A jelenlegi ülés egyik célja a közgyűlés előkészítése. A közgyűlés helye, ideje és tárgyszorozata már megállapítást nyert. Folyó évi május hó 15-én d. e. fél 10 órakor a Redemptorisszák intézetében tartjuk a következő programmal: 1. elnöki megnyitó, 2. Imre Sándor dr. egy. tanár előadása, 3. főtitkári, 4. pénztárosi, gondnoki, ellenőri jelentések, 5. a következő közgyűlés helyének megállapítása, 6. a tisztviselői választások eredményének kihirdetése, 7. esetleges indítványok. — Főtitkárt felkéri, gondoskodjék a közgyűlés meghívóinak szétküldéséről két héttel a közgyűlés ideje előtt. A jövő évi közgyűlés helyéül Esztergomot fogja javaslatba hozni az elnökség, mert a Szt. István-év jubileumi eseményei ezt aktuálissá teszik. Maga a Szt. István-hetet előkészítő Bizottság is azzal a megkereséssel fordult az Egyesület elnökségéhez, hogy esetleges díszgyűlését tartsa Esztergomban.

Közli az elnökség tagjaival, hogy látogatást tett *Neményi Imre* dr. ny. államtitkárnál. Elnök a Magyar Tanítóképző egyik számában cikket írt a lap félszázados évfordulójára. E cikkében megemlékezett *Neményi Imre* dr.-ról is, mint olyanról, aki anyagilag és erkölcsileg is a legtöbbet tett a tanítóképzőintézeti tanárság érdekében. Kifejezte ott a tanítóképző-intézeti tanároknak azt a hő óhaját, hogy várjuk a második félszázad *Neményi* Imrét. E cikkének elvi kérdéseivel, nevezetesen a tanítóképzés reformjával kapcsolatosan, levelet kapott *Neményi Imre* államtitkártól, aki ebben a levélben megbeszélésre hívta meg. *Neményi Imre* dr. ellentétet látott a saját reformgondolatai és a cikkben kifejezésre juttatott kívánságok között. A beszélgetés végén az államtitkár úr Öméltósága 100 P-öt adományozott a Házalapra. — Az elnökség tagjai őszinte köszönettel fogadták a szép adományt. Az elnök javaslatára elhatározták, hogy az ügyhöz méltó, szép köszönő levélben fejezik ki az Egyesület háláját a nemeslelkű adományozó iránt.

Az elnökségi ülés fontos feladata a jövő évi munkarend megállapítása. Elnök továbbra is úgy tartja helyesnek, ha alkalmazkodunk a szakértekezekhez, s így a taggyűléseken már szinte előkészítjük a vita anyagát. A következő év szakértekezetének anyaga lehetne vagy a rajz és kézi-munka tanításának módszere, vagy az iskolán kívüli népművelés kérdése. Ez utóbbi műsorratuzése attól függ, van-e rá anyagi fedezet? Az ügyosztály továbbképzés címén költségvetésébe beállít bizonyos meghatározott összeget, ez fedezetül szolgálhatna, mert az iskolán kívüli népművelés problémája is a tanítóképzéshez tartozik. Vannak az így adódó előadásokon kívül elmaradt előadások is.

Jaloveczky Péter helyesebbnek tartaná a rajz-kézimunka módszerének feldolgozását, mint a népművelést. Szerinte a tanító maradjon meg igazi hivatása, a tanítás mellett. A népművelési tevékenység elvonja őt az iskolától. Használjuk fel népművelésre az állástalan diplomások ezreit, megfelelő átképzéssel.

Molnár Oszkár a népművelési kérdésben olyan értelemben csatlakozik előtte szólóhoz, hogy az évről-évre rendszeresen megtartott szakértekezletek előbb dolgozzák fel a még hátralevő tképzői tárgyak módszeres eljárásait, s csak azután rendezzünk egy olyan szakértekezletet, amelynek az iskolán kívüli népművelés kérdésanyaga legyen a tárgya. A következő szakértekezlet anyaga tehát a rajz és kézimunka módszere legyen. Csak felveti a kérdést, hogy ennek a két tárgynak a tárgyalása ki fogja-e méríteni a szakértekezlet tárgysorát?

Padányi-Frank Antal dr. a népművelésre vonatkozólag nem osztja egészen a felszólaló nézetét. A külön népművelők kiképzése helyes gondolat akkor, ha a kormánynak van pénze külön embereket kiküldeni. A tények azonban ennek ellenkezőjét mutatják. Minden egyes községbe nem állíthatnak külön népművelőt, ott tehát az ilyen irányú feladatot a tanítónak kell végeznie. Erre a munkára őt elő kell készíteni. A tanítónak kötelessége a falut emelni anyagilag, erkölcsileg, amennyire tudja. Szükséges, hogy a tanítót erre alkalmassá tegyék. Azonban helyesnek tartja, hogy a következő évben a rajz és kézimunka kerüljön sorra.

Az elnökség a rajz és kézimunka tanításának módszerét fogja munkarendként javasolni. Más tárgyat nem csatol hozzá, mert e két tanítási tárgynak többféle és igen változatos módszeres egysége van, ami elég problémát ad.

Különböző felszólalások alapján az elnökség elhatározza, hogy emlékirattal fogja megkeresni a minisztériumot a tanítóképző-intézetek növendékeinek ösztöndíja és a fizetéskiegészítő államsegélyes tanári állások és egyéb, a főtitkár által megemlített sérelmek tárgyában. Elfogadják a főtitkár ama javaslatát, hogy ezekben az ügyekben előterjesztést tegyen a közgyűlésnek, melynek alapján kerül megszerkesztésre az emlékirat.

Végül főtitkár bejelenti a felvételre jelentkezett kartársakat és az egyesületből kilépő tagokat. Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárta. K. m. f. *Padányi-Frank Antal* dr. s. k. elnök, *Erdélyi Olga* s. k. titkár.

Áprilisi választmányi ülés. — *Jegyzőkönyv*, mely felvételre a T. I. T. O. Egyesületének 1937. április hó 14-én, az áll. óvónőképző-intézetben megtartott választmányi üléséről. Jelen vannak *Padányi-Frank Antal* dr. elnöke mellett: *Tabódy Ida*, *Molnár Oszkár*, *Mesterházy Jenő*, *Medgyesi Marida*, *Fekete József*, *Jaloveczky Péter*, *Kishonti Barna*, *Mácsay Károly*, *Éber Rezső*, *Temesi István*, *Szomborné Szántó Lenke*, *Ibererné Popovits Olga*, *Pócza József*, *Erdélyi Olga*.

Elnök üdvözi a választmány tagjait. Közli, hogy *Barabás Endre*, *Barabás Tibor*, *Váradai József* választmányi tagok kimentették elmaradásukat.

Előterjesztésére az elnökségi ülésen összeállított javaslatokat a választmány jóváhagyja. Elfogadja a közgyűlés tárgysorozatát, a következő évi közgyűlés helyét, *Neményi Imre* dr. ny. államtitkár üdvözlésére, a munkarendre és a memorandumokra vonatkozó javaslatokat.

Mesterházy Jenő főtitkár ismerteti a közgyűlés főtitkári jelentésének lényegét. Munkatervünket majdnem teljesen végrehajtottuk. A jelölőbizott-

ság elvégezte munkáját, a szavazatok gyűjtése is megindult. Az eredmény összeszámllálása május elején megtörténik. Memorandumokat is terjesztünk fel. Képviseletette magát az Egyesület más egyesületek közgyűlésein is. Jelen voltak a Felsőoktatási Kongresszuson. Kifejezte az Egyesület részvétét *Maday* Gyulának, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület elnökének elhunytá alkalmából. A korpótlék kiutalásáról szóló híreknek sajnos alapjuk nincs. Tervbe vettük a tagnévsor összeállítását. Amint pontos lesz, megjelenik közlönyünkben. Újabban kilépett az Egyesület tagjai közül *Papp* Ferenc dr., aki a Dóczy leányközépiskolának lett az igazgatója. Régebben bejelentették, de nem a főtítkárnál, hanem a pénztárosnál kilépésüket: *Hrobáts* M. Antonella, *Vágó* M. Relindis, *Moullion* M. Antónia, *Magó* M. Filoména, *Gaál* M. Purissima. Kérdésére e tagok kilépése (egyénenkénti fizetésihiány miatt) megerősítést nyert, így nem tehetünk mást, minthogy sajnálkozással e kilépéseket tudomásul vegyük.

Pócza József pénztáros ismerteti a pénztár helyzetét. E szerint a pénztári forgalom az év végén 15.790 P bevétellel és 14.166 P kiadással zárult. Az 1937. évre áthozhattunk 1624 P pénzmaradványt. Minthogy az 1936. évi költségeloirányzatunk összesen csak 1287 P pénzmaradványt irányzott elő, a tényleges pénzmaradvány 337 P-vel több volt, mint amennyit vártunk. A mérlegben szereplő végösszegek alábbi részletezéséből kitétnik a pénzmaradvány eredete is.

A) Egyesületi számla.

I. Bevételek:

1. Pénzmaradvány 1935. évről	1247.— P
2. Tagdíjakból	2070.— P
3. Előfizetésekből	377.— P
4. Államsegélyből	1800.— P
5. Visszatérítés a Ház-rovatról	220.— P
6. Vegyes bevétel	31.— P

Összesen: 5745.— P

II. Kiadások:

1. Folyóirat kiadására	2978.— P
2. Írói díjakra	394.— P
3. Tiszteletdíjakra	780.— P
4. Ügyviteli és vegyes kiadásokra	346.— P

Összesen: 4498.— P

Pénzmaradvány tehát 1247.— P

Együtt: 5745.— P

B) Tanárok Háza számlája.

I. Bevételek:

1. Pénzmaradvány 1935-ről	971.— P
2. Lakbérékből	7166.— P
3. Tanulói díjakból	1330.— P
4. Adományok	562.— P
5. Kamat	16.— P
6. Vendégszoba bevétele	—.— P

Összesen: 10.045 — P

II. Kiadások:

1. Adóra	2950.— P
2. Vételártörlesztésre	4031.— P
3. Dollárkölcson törlesztésre	561.— P
4. Házfenntartásra	910.— P
5. Visszatérítés az Egyesületnek	220.— P
6. Vendégszoba berendezésére	996.— P

Összesen: 9668.— P

Pénzmaradvány tehát 377.— P

Együtt: 10.045 — P

C) Sarudy Ottó emlékalap.

Betétösszeg az 1935. év végén	143.50 P
1936. évi kamat	2.59 P

Betétösszeg az 1936. év végén 146.09 P

Költségelőirányzat az 1937. évre.

A) Egyesület.

I. Bevételek:

1. Pénzmaradvány 1936. évről	1247.— P
2. Tagdíjakból	1900.— P
3. Előfizetésekből	300.— P
4. Államsegélyből	1800.— P
5. Visszatérítés a Ház-rovatról	220.— P

Összesen: 5467.— P

II. Kiadások:

1. Folyóirat kiadására	2600.— P
2. Írói díjakra	700.— P
3. Tiszteletdíjakra	780.— P
4. Ügyviteli és vegyes kiadásokra	350.— P

Összesen: 4430.— P

Előrelátható pénzmaradvány 1037.— P

Együtt: 5467.— P

B) Tanárok Háza.

I. Bevételek:

1. Pénzmaradvány 1936. évről	377.— P
2. Lakbérékből	6800.— P
3. Tanulói díjakból	1500.— P
4. Adományok	300.— P
5. Vendégszoba bevétele	50.— P

Összesen: 9027.— P

II. Kiadások:

1. Adóra	3000.— P
2. Vételártörlesztésre	3940.— P
3. Dollárkölcson törlesztésre	570.— P

4. Házfenntartásra	997.— P
5. Vendégszoba kiadására	100.— P
6. Visszatérítés az Egyesületnek	200.— P
7. Gondnok tiszteletdíja	200.— P

Összesen: 9027.— P

A választmány több választmányi tag javaslatára az írói tiszteletdíjakat felemeli. Értekezések 2 P, egyéb cikkek 1 P díjazást kapnak oldallanként.

Ugyancsak több tag felszólalására újonnan szabályozza a Tanárok Házában levő vendégszoba használati díját. Egyesületi tag és családtagja (gyermek, feleség) a vendégszobát díjtalanul használhatják, csupán költségmegtérítés címén mosásra, ágyneműhasználatra 1 P-t, télen fűtésre 0.50 P-t fizetnek. Önálló keresettel bíró családtag ezenkívül 1 P alapdíjat köteles fizetni.

Fekete József javaslatára a választmány elhatározza, hogy *Imre Sándor* dr. egy. tanár 60. születése napjára mozgalmat indít és keresi a kapcsolatokat a professzor barátaival, tisztelőivel, volt tanítványaival egy jubileumi ünnepség rendezése céljából. Ennek keretében óhajtjuk kifejezni szeretetünket, ragaszkodásunkat a kiváló tudós, nagyrabecsült tanár és mélyenérző ember iránt. Elnök felkéri a főtítkár a rendezendő jubileum előkészítésére, amit a főtítkár a legnagyobb készséggel elvállal. — Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárta. K. m. f. *Padányi-Frank Antal* dr. s. k. elnök, *Erdélyi Olga* s. k. titkár.

Áprilisi taggyűlés. — *Jegyzőkönyv*, mely felvétellett a T. I. T. O. Egyesületének 1937. április hó 14-én az állami óvónőképző-intézetben megtartott taggyűléséről. Jelen vannak *Padányi-Frank Antal* dr. elnöke mellett: *Tabódy Ida*, *Molnár Oszkár*, *Fekete József*, *Mesterházy Jenő*, *Jaloveczky Péter*, *Mácsay Károly*, *Éber Rezső*, *Ferenczi István*, *Temesi István*, *Ibererné Popovits Olga*, *Szomborné Szántó Lenke*, *Slajchó Mihály*; *Mógerné Küzdy Ilona*, *Ruisz Márta*, *Medgyesi Marida* (Cinkota); *M. Richter M. Sarolta*, *Lóránth Erzsébet*, *Nagy Samuné*, *Soós Marcellina*, *Csere Beata*, *Raffaelli Rozina* Rafaela, *Jautz M. Ilmenda*, *Kelemen M. Hillegárd*; dr. *Bálint Sándor* (Szeged), *Kishonti Barna*, dr. *Bató László*, vitéz *Komárnoky Gyula*, dr. *Szakál János*, *Fodor Elekné*, *Cézi Valéria*; dr. *Förhécz József* (Győr); *Pataky Ilona*, *Nagy Ferenc*, özv. *Gerencsér Istvánné*, *Pócza József*, *Gyurjács András*, *Erdélyi Olga*.

A megjelentek üdvözlése után *Padányi-Frank Antal* dr. tart rövid előterjesztést „A nevelői gondolat érvényesítése a képesítő vizsgálatok eredményeinek számbavételénél” címen. Javasolja, hogy az egyesület terjesszen fel emlékiratot a Miniszter Úrhoz oly értelemben, hogy a képesítő-vizsgálat eredményének megállapításánál nemcsak a feleletet, hanem a tanuló lelkiületét, szorgalmát, ötévi munkáját vegyük tekintetbe. A tanárok szerint nem osztályoznak igazságosan, ha csak a képesítőn adott feleletet értékelik.

Fekete József teljes egészében helyesli és üdvözlí a gondolatot. Ha ilyen nemes eszmét a minisztérium útnak indít, annak érvényt lehet szerezni. Erre a tanévre felhívást, de a jövő tanévre már határozott intézkedéseket kérünk. Jellem szempontjából is kerüljön megítélés alá a tanuló, de ennek nyoma legyen. A minősítés vonatkozzék az erkölcsi jellemre és magaviseletre is.

A taggyűlés résztvevői *Padányi-Frank Antal* dr. alapgondolatát helyeslik és a memorandum tervét elfogadják.

A taggyűlés előadója, *Gyurjács András*: „*A történelmi mult átélése és a jogi fogalmak cselekedtető szemléltetése*” címen tartott igen érdekes, vetített képekkel kísért előadást. Előadását a nyári szakértekezleten megismétli. — Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárta. K. m. f. *Padányi-Frank Antal* dr. s. k. elnök, *Erdélyi Olga* s. k. titkár.

Májusi elnökségi ülés. — Jegyzőkönyv, mely felvétellett a T. I. T. O. Egyesületének 1937. május 29-én a Redemptorissza Szerzetesnők Szt. Margit tanítónőképző-intézetében megtartott elnökségi üléséről. Jelen vannak: *Padányi-Frank Antal* dr. elnök, *Jaloveczky Péter*, *Lux Gyula* dr., *Éber Rezső*, *Molnár Oszkár*, *Mesterházy Jenő*, *Tabódy Ida*, *Pócza József*, *Erdélyi Olga*.

Mesterházy Jenő az elnökség elé terjeszti 15 képző-intézeti tanárnak a T. I. T. O. Egyesületébe való felvételére irányuló kérelmét. Belépni óhajtanak: 1. *Földes Ernő*, 2. *Bognár Gyula*, 3. *Kiss István*, 4. *Dila Dénes*, 5. *Magyari Ferenc* gyak. isk., *Kőszeg*, áll. tanítónőképző, 6. dr. *Pintér László* hittanár, 7. *Krupa Mária Alojziana Kalocsa* érs. tanítónő és óvónőképző, 8. *Raisz István Miskolc*, ev. tanítónőképző, 9. *Kapossy Gyula Szeged* r. k. tanítónőképző, 10. *lovag Bialoskurszky Félix*, 11. szili *Török Dezső*, 12. *Gaál Géza* gyak. isk., *Szeged*, r. k. tanítónőképző, 13. *Kántor Antal*, 14. *Domby Pál Jászberény*, áll. tanítónőképző, 15. dr. *Gárdonyi Zoltán Sopron*, ev. tanítónőképző.

Bejelentették az egyesületből való kilépésüket: 1. *Vona Mária Antonetta*, *Kalocsa*, érs. tanítónőképző, 2. *M. Cieliszky Agneta* és 3. *Gábrriel Emma Dombóvár*, Szt. Orsolya-rendi tanítónőképző.

Az elnökség örömmel üdvözlö az egyesület tagjai között az új tagtársakat, ugyanakkor sajnálattal kénytelen tudomásul venni a 3 tag kilépését. Több tárgy nem lévén az elnök az ülést bezárta. K. M. F. *Padányi-Frank Antal* dr. s. k. elnök, *Erdélyi Olga* s. k. titkár.

A XXVII. közgyűlés jegyzőkönyve. — Jegyzőkönyv, mely felvétellett a T. I. T. O. Egyesületének 1937. május 29-én a Redemptorissza Szerzetesnők Szt. Margit tanítónőképző-intézetében megtartott XXVII. tisztújító közgyűléséről. Jelen vannak *Padányi-Frank Antal* dr. elnökle mellett: *Imre Sándor* dr. egy. tanár, *Huszka János* dr. min. oszt. tanácsos, *Pintér Jenő* dr. egy. tanár, tanker. kir. főigazgató, *Balázs Béla* tanügyi főtanácsos, *Kardeván Károly* igazgató, *Sándor Vencel* tanügyi főtanácsos, *Drégely Dezső*, *Barton Imre*, *Berkényi Károly*, *Bódy Ottó*, *Sztankó Béla*, *Tabódy Ida*, *Molnár Oszkár*, *Barabás Tibor*, *Drozdy Gyula*; *Grynaeus Ida*, dr. *Jelitainé Lajos Mária* dr., *Sebestyén Erzsébet*, dr. *Gyimesiné Csaba Etelka*, *Pödör Irén*, *Lechnitzky Gyula Szontagh Katalin*, *Girtler Mária*, *Kádár Ilona*, *Kaposi Károly*, *Rösch Magdolna*, *Jancsó Erzsébet* (Bpest, II. ker. áll. tnőképző); *Medgyesi Zsófia*, *Medgyesi Marida*, *Roda Mária*, *Zala Mária*, *Biberauerné Abonyi Júlia*, *Haitsch Ella*, *Szabóné Novák Eszter*, *Forgó Sarolta*, dr. *Csada Imre*, *Rátkay Kálmán* (Cinkota, áll. ttnőképző); *Undi Mária*, *Farkasdy Zoltán*, *Szomborné Szántó Lenke*, *Riesz Janka*, *Ibererné Popovits Olga*, *B. Braun Angéla*, *Szentessyné Doby Ida*, dr. *Krizsanecné Németh Edit*, *Jaloveczkyné Czinkovszky Kornélia*, *Bagó Margit*, dr. *Kosáry János*, *Csukás Zoltán*, dr. *Zsindely Katalin* (Bpest, VII. ker. áll. tnőképző); *Richter M. Sarolta*, *M. Lorenz M. Antónia*, *Lóránth Erzsébet*, *Budai Mária*, *M. Csernovics Emilia*, *M. Herkély M. Verona*, *M. Németh M. Margit*, *M. Németh M. Anna*, Sr. *Weszelovszky Erzsébet*, *M. Kremmer Mária* (Bpest, Angolkisasszonyok); *Novák M. Lukrécia*, *Jautz M. Ilmenda*, *Kelemen M. Hildegard*, *Lajos Éva*, *Sáfrán Györgyi*, *Perusich M. Rutilla*, *Takáts M. Frida*, *Cser M. Margit* (Redemptorisszák Szt. Margit intézete); *Soós M. Marcellina*, *Csere Beáta* (Salvator intézet);

Öllös Sarolta, dr. Evva Gabriella, Magyar Ilona, Horváth Jolán, dr. Gulyás István (Kecskemét, ref. tnőképző); dr. Lux Gyula, Mesterházy Jenő, Jaloveczky Péter, Vincze Sándor, dr. Prochaska Ferenc, Váradai József, Szabó Béla, Budaváry László, Frigyes Béla, Nagy Ferenc, Garamszegi István (Bpest, I. ker. áll. tnőképző); dr. Szemere Samu (Bpest, izr. tnőképző); dr. Juhász Béla (Nagykörös, ref. tnőképző); dr. Főrhécz József (Győr, r. k. tnőképző); Lakatos M. Olympia (Miskolc, r. k. tnőképző); Kántor Antal, Csekő Árpád, Szemes Gábor, Blénessy János, Tanai Antal (Jászberény, áll. tnőképző); Gerencsér Anna, Kétszery Margit (Bpest, Szt. Orsolya-rendi tnőképző); Piros Gabriella, Szarvák Karitász (Bpest, Ranolder intézet); Kerner M. Lucia, Schmidt M. Nóra (Zsámbék); Bartal Alajos, Milakovszky László, Árpácssy Gyula, Rosta József, Szalka Lajos, Kocsis Lajos, Homor Imre, Raáb Alajos, Elekes Károly (Esztergom, r. k. tnőképző); Fekete József, Mácsay Károly (Bpest, áll. óvónőképző); Rozsonday Zoltán, Leyrer Mátyás, Koltai István, dr. Mezősi Károly (Kiskúnfélegyháza); Straub Ferenc (Szeged); Fraknói Vilmos (Pápa); Kovács Dezső (Sárospatak); Pócza József, Lenkei István, dr. Jankovits Miklós, Vajtányi (Wajdits) Margit, Németh Sándor, Slajchó Mihály, Nagy Ferenc, dr. Révész József, Erdélyi Olga.

1. Padányi-Frank Antal dr. elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogyan neveljük a leendő tanítókat, hogy a gyakorlati életben felvetődő nehézségeket minél sikeresebben leküzdhessék. Örömmel üdvözölte Hóman Bálint vallás- és közoktatási miniszter úrnak azt a tervét, hogy a tanítóképzés eddigi kereteinek kibővítésére törekszik.

2. Az elnöki megnyitó megtartása után üdvözlí a vallás és közoktatási miniszter úr képviseletében megjelent Huszka János dr. min. oszt. tanácsost, akinek szintén része van abban, hogy a tanítóképzés reformjára sor kerül. A minisztériumok vezető tisztviselői időnként új beosztást kapnak, más feladatot, más ügykört kell betölteniök. Ilyenkor a tisztviselő elmegy s az ügyet ott hagyja. Huszka János dr. új beosztásába magával vitte a tanítóképzés ügyét, tehát szereti ezt a munkakört. Nekünk pedig éppen olyan emberekre van szükségünk, akik szeretik a tanítóképzést, a mi ügyünket. Huszka oszt. tanácsos úrnak ez a cselekedete minden tanítóképző-intézeti tanárnak jóleső megnyugvást szolgált. — Mély tisztelettel üdvözlí dr. Pintér Jenő tan. kir. főigazgató egy. tanárt, aki egyetemes tekintélyével a tanítóképzés ügyét is szolgálja. Ennek a megértésnek és érdeklődésnek egyik értékes mozzanata volt a tanítóképzők magyar nyelvi és irodalmi tanárainak nyári szakértekezletén tartott nagyrértékű elődása, melyet a bennrejlő tartalmi, irodalmi és nyelvi értékekért szeretnénk minél előbb a Magyar Tanítóképző hasábjain megjelentetni, hogy valamennyiünk okulására szolgáljon. — Tisztelettel és szeretettel üdvözlí Balázs Béla tanügyi főtanácsost, ő képviseli továbbra is a tanítóképzés egyes kérdéseiben az országos egységet. — Mély tisztelettel és meleg szeretettel üdvözlí Imre Sándor dr.-t, mint közgyűlésünk nagyrétektőlú előadóját és egyesületünk tiszteleti tagját. Hálás szívvel köszöni, hogy az előadói tiszteit vállalta és eljött közénk. — Szeretettel köszönti a testvéregyesületek képviselőit: Kardeván Károly dr. igazgatót, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület képviselőjét, Sándor Vencel tanügyi főtanácsost, a Kat. Középisk. Tanáregyesület képviselőjét, Drégely Dezsőt, az Orsz. Polg. Isk. Tanáregyesület ügyvezető elnökét, Barton Imre igazgatót, az Iparostanoncisk. Tanítók és Tanárok Orsz. Egyesületének ügyvezető alelnökét, Berkényi Károlyt az Egyetemes Tanítószövetség képviselőjét és Bódy Ottót, az Áll. Tanítók Orsz. Egyesületének alelnökét, — üdvözlő szavaiban kifejezésre juttatva, hogy a tanítóképző tanárai érzik a tanítóssággal való együttműködés szükségességét. — Szeretettel köszönti Drozdy Gyulát, a

Néptanítók Lapja szerkesztőjét. — Végül őszinte örömmel üdvözlí az ország különböző intézeteiből megjelent tagtársakat és vendégeket.

3. Főtitkár felolvassa *Neményi Imre* dr. államtitkárnak a közgyűléshez intézett táviratát: „A közgyűlésen legnagyobb sajnálatomra nem jelenhetvén meg, ezen az úton küldöm együttérző legszívesebb üdvözlétemet és azt a mélyen átértett buzgó kívánságomat, hogy a tanítóképzés lelkes munkásainak nagy hivatású, nemzeterősítő és országépítő munkáján legyen a jó Istennek gazdag áldása. Őszinte igaz hívük: *Neményi Imre*.”

A közgyűlés köszönettel tudomásul vette az üdvözlést, őszinte hálával fogadja, hogy az államtitkár úr Öméltósága állandóan gondol ránk.

4. A közgyűlés az elnök indítványára táviratban üdvözlí *Hóman Bálint* dr. vall.- és közokt.-ügyi miniszter urat, abból az alkalomból, hogy a tanítóképzés kereteinek kibővítését bejelentette. Főtitkár az üdvözlő táviratot felolvassa: „*Hóman Kultuszminiszter Úr* Ökegyelmességének Budapest. — A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesülete mély tisztelettel üdvözlí Nagyméltóságodat abból az alkalomból, hogy a tanítóképzés keretei kibővítésének ügyét bejelentette. — *Padányi-Frank Antal* dr. elnök, *Mesterházy Jenő* főtitkár. — Feladó: Tanítóképző-Intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete, I., *Fery Oszkár*-u. 40.”

5. *Huszka János* dr. megköszönve az elnök üdvözlését, tolmácsolja a vall.- és közokt.-ügyi miniszter úr üdvözlét és a fölötti sajnálkozását, hogy a közgyűlésen nem jelenhetett meg. Ugyancsak közvetíti *Kósa Kálmán* dr. ü. oszt. főnök úr szíves üdvözlét és őszinte sajnálatát, amiért a közgyűlésen nem vehet részt, de jelenleg Pécsen tartózkodik a tankerület ügyeinek megbeszélése végett.

A maga részéről köszöni a szíves, jóleső szavakat. Nagy reménnyel látja, hogy a tanítóképzés ügye forduloponthoz, történetének új korszakához érkezett. A tanítóképzés törvényes rendezés előtt áll. A reform elkerülhetetlen, mert a tanítóképzés jelentősége nőttön nő; ma már nem pedagógiai probléma csupán, hanem társadalompolitikai, gazdaságpolitikai, sőt egyházpolitikai kérdéssé is lett. Vitathatatlanul fontos szerep vár a tanítóra a falu, a nép életében. Küszöbön áll a titkos választójog, több gazdasági reform. Nagy lesz tehát a tanító jelentősége a nép felvilágosításában, bizalmának megnyerésében, irányításában. A tanító jobban hozzá tud férközni a nép lelkéhez, mint az adminisztrációval foglalkozó jegyző, vagy adóügyeket intéző tisztviselő. Szükségessé teszi a tanítóképzés reformját a növevelés kérdésének rendezetlensége is. Iskolai reformjainkkal a jobb, a szebb jövő megvalósításáért küzdünk, de küzdelmünket végtelenül megnehezíti nemzetünk lealázott helyzete. Válságos helyzetünk, nagy lealázottságunk, s a még reánk váró nagy megpróbáltatások azonban ne elcsüggedést, hanem hatalmas ösztönzéseket váltsanak ki belőlünk. Töltsenek el bizalommal bennünket az iránt, hogy ügyeink vezetői, akik a törvényt meg fogják alkotni, átérzik a magyarság élet-halál harcát, tudatában vannak a felelősségteljes időknek. Át kell ezt éreznie mindenkinek, akit a miniszter bizalma meghív a reform előkészítő munkálataihoz. Kéri, hogy a munkában résztvevők tegyék félre önös gondolataikat, egyéni vagy testületi érdekeiket és csak a „salus rei publicae” nemes eszméje vezesse őket, hogy értékeset, maradandót, embertársaink javára való alkotást hozhassanak létre.

6. Az üdvözlés elhangzása után, az elnök felkérésére *Imre Sándor* dr. egy. tanár: *A nevelés korszerűsége* címen tartotta meg nagyértékű előadását. Az előadásért *Padányi-Frank Antal* dr. mondott köszönetet. Hosszú évek óta sok nemes dologra tanított bennünket *Imre Sándor*. Szavaiból mindig okulást meríthettünk. Épültünk mai előadásán is. Világosan megjelölte fel-

adatunkat: mindig tartsuk szemünk előtt a nevelés egyetemes célját, de ezen át néznünk kell, mit kíván tőlünk a mai nap és a hely, ahol vagyunk. Növendékeinknek is ezt kell tudniuk.

A közgyűlési szünetben a megjelentek megtekintették a Redemptoriszák intézetét. Szünet után:

7. A főtitkár felolvassa kimerítő jelentését az Egyesületnek 1936/37. évi működéséről, melyet a közgyűlés köszönettel tudomásul vesz.

8. Az elnök felkéri a főtitkárt, tegye meg előterjesztését a vallás- és közokt. miniszterhez felterjesztendő, sérelmeink orvoslását kérő, kívánságainkat tartalmazó memorandum tárgyában.

A közgyűlés az előterjesztett szövegezést elfogadja és a memorandum felterjesztéséhez hozzájárul.

9. *Pócza József* pénztáros ismerteti az Egyesület és Házalap pénzügyi helyzetét, bemutatja az 1936. év pénzügyi elszámolásait és benyújtja az 1937. év költségvetési tervezetét.

Frigyes Béla felolvassa a számvizsgáló-bizottság jelentését, miután a pénztárt és a pénztári könyveket teljesen rendben találták, javasolja a pénztáros felmentését.

A közgyűlés a jelentéseket tudomásul veszi, a pénztárosnak a felmentést megadja és köszönetet mond a pénztárosnak, ellenőrnek és a számvizsgáló-bizottságnak. A jövő évi költségvetési irányzatot elfogadja.

10. Elnök javaslatára a közgyűlés örömmel fogadja el, hogy az 1938. évi közgyűlés helye Esztergom legyen. Az előkészítő munkálatok lebonyolítására felkéri *Bartal Alajos* igazgatót.

11. *Padányi-Frank Antal* dr. jelenti, hogy az egyesület tisztikarának négyéves megbízatása lejárt. Megköszöni tisztviselőtársai segítő munkáját, s az egész tisztikar nevében a tanárok bizalmát, támogatását. Felkéri *Sztankó Béla* ny. kir. főigazgatót, foglalja el a korelnöki széket.

Sztankó Béla köszönettel fogadja a megtiszteltetést. Jelenti, hogy a tisztújítást előkészítő bizottság elnökekül őt kérték fel, a megtisztelő megbízást azonban betegsége miatt nem vállalhatta s így az előkészítő munkálatok *Gömöri Sándor* ny. igazgató elnöklete mellett folytak le. Most pedig a közgyűlésre *Gömöri Sándor* igazgató nem jöhetett el, mert gyengélkedik. *Gömöri Sándor* annak idején készséggel vállalta helyettesítését, a munka oroszlánrészét, felszólaló most ugyanolyan készséggel vállalja az ő képviselését, kívánva mindannyiunk nevében mielőbbi felgyógyulását. Jelenlegi feladata a választások eredményének kihirdetése. A tisztikar és a választmány megújul. A szavazatok eredménye alapján a következőket jelenti ki megválasztott tisztviselőknek:

Elnök: *Padányi-Frank Antal* dr., f. v. alelnök: *Lux Gyula* dr., vid. áll. alelnök: *Móczár Miklós*, vid. nem áll. alelnök: dr. *Becker Vendel* és *Váczy Ferenc*, női alelnök: *Tabódy Ida*, főtitkár: *Mesterházy Jenő*, titkár: *Erdélyi Olga*, szerkesztő: *Molnár Oszkár*, pénztáros: *Frigyes Béla*, ellenőr: *Tscheik Ernő*, házalapvezető: *Jaloveczky Péter*.

Jelenti, hogy a választmányi tagok névjegyzéke közlönyünkben is meg fog jelenni.

A közgyűlés a választás eredményét egyhangú lelkesedéssel tudomásul vette.

Sztankó Béla az újonnan megválasztott *Padányi-Frank Antal* dr. elnököt üdvözlí. Már másodszor van alkalma őt az elnöki székbe iktatni. Üdvözlő szavaiban idézi a négy év előtt mondottakat, melyeket most is a közgyűlés figyelmébe ajánl. Sok nehézség, külső-belső küzdelem után alakult meg az egyesület. Ezt főként *Péterffy Sándornak*, a magyar filantrópnek

köszönhetjük, aki az egyesületnek első elnöke is volt. *Péterffy Sándor* összefogó ereje és a kartársak iránti baráti szeretete hozta létre a T. I. T. O. Egyesületet. Hogy ez az egyesület így meg tudott erősödni, azt ezeknek a szilárd alapoknak köszönheti. A remények, amelyeket az egyesület *Padányi-Frank* Antal első megválasztásához fűzött, 100%-ig beváltak, mert benne is ugyanazok az erények élnek, amelyek ezt az egyesületet létrehozták: összetartó erő és kartársi szeretet. Vezesse továbbra is ezen az úton az egyesületet. *Padányi-Frank* Antal a közgyűlés tiszteletére magára öltött magyaros ruhájával is emlékeztet az első elnökre: *Péterffy Sándor* is zsinóros díszítésű, aranyrojtos nyakkendő, magyaros szabású ruhában volt, mikor elnöki tisztét elfoglalta. Azzal az érzéssel, amit ez a magyar ruha kifejezésre juttat, töltsé be elnöki tisztét; erőt, egészséget, Isten áldását kéri a vezetése alatt álló egyesület működésére.

Padányi-Frank Antal dr. elfoglalván az elnöki széket, megköszöni a meleg szavakat és a közgyűlés tagjainak bizalmát. Az egyesület tisztviselői méltók akarnak lenni a bizalomra. Örülne, ha valóban megvolnának benne a korelnök úr által említett jótulajdonságok. *Imre Sándor* előadásában hangzott el az imént: aki mást vezetni akar, az fejlessze ki magában a szükséges jótulajdonságokat. Erre törekedni fog. A tettek embere nem elégszik meg a szóval; ő a tettek embere, tehát cselekszik. Ezt igazolja magyaros viselete is; nem szavakkal buzdít magyaros öltözködésre, hanem úgy öltözködik: reméli, hogy lassan szélesebb körben is elterjed. — Programmot most ne várjon a közgyűlés; amit egész éven át tettünk, ami *Imre Sándor* előadásában elhangzott, amit a főtítkár mondott, az mind program. Korszerűek akarunk lenni, tesszük azt, amire az ügynek szüksége van. A legkorszerűbb kérdés: a tanítóképzés reformja. A tanítóképzés reformja azt jelenti, hogy ezentúl még tökéletesebb tanítót fogunk nevelni. A mostani tantervben nagy hiány van: nincs benne pl. népismeret. Törekednünk kell, hogy ezt intézményesen beillesszék. A vidéki tagtársakat kéri, jelentkezzenek többször előadásra a taggyűléseken.

12. A közgyűlés a főtítkár jelentésének kapcsán és előterjesztésére, táviratban üdvözlí és megelőbbi gyógyulást, jóegészséget kíván *Gömöri Sándor* ny. igazgató úrnak.

13. A közgyűlés befejeztével *Padányi-Frank* Antal dr. elnök zárószóvaiban még egyszer köszönetet mond az előadóknak és a megjelenteknek. Köszöni a Redemptorissza nővéreknek, hogy gyönyörű intézetüket átengedték a közgyűlés céljaira, gondos és szép rendezésükkel előmozdítva annak sikerét.

Több tárgy nem lévén az elnök az ülést bezárta. — *Padányi-Frank* Antal dr. s. k. elnök, *Erdélyi Olga* s. k. titkár.

A XXVII. közgyűlés főtítkári jelentése. — *Mélyen tisztelt Közgyűlés!* Nagyrdemű Vendégeink! Még két esztendő választ el bennünket egyesületünk megalapításának félszázados jubileumától és mi mégis jubilálhatunk. Ebben az esztendőben érte meg u. i. egyesületünk folyóirata a *Magyar Tanítóképző* fennállásának ötven éves fordulóját és mi meghatott lélekkel emlékezünk vissza a dévai állami tanítóképző-intézet egykori igazgatójára: *Hetyey Gáborra*, aki meg nem rettenve a kezdet nehézségeitől, egy vidéki városkában, a déli magyar végeken bontotta ki a magyar tanítóképző-intézeti tanárok megszervezésének zászlaját. Akkor már megvoltak a középiskolai, majd a polgáriskolai tanárok egyesületei és egyes tanítóképző-intézeti tanárokból is erősen élt a vágy egy országos egyesület alapításához. De a tanítóképző-intézeti tanárok száma már akkor is kicsi volt, pedig még együtt volt a boldog, egységes Magyarország.

És ez a kevés tanár is sokféleképpen oszlott meg a különböző iskolafenntartók intézetei között. — Nehéz dolog volt tehát testet öltetni a vágnak és *Hetyey* Gábornak igaza volt, mikor úgy gondolta, hogy könnyebb lesz a tanítóképzőintézeti tanárságnak egy szakfolyóiratot alapítani, mint őket egyesületi táborba szervezni. Persze hosszas tanácskozások, bőséges levelezések előzték meg a *Magyar Tanítóképző* megszületését, de amikor végre meglett, életképesnek bizonyult. A viszonyok pedig akkor is nehezek voltak. A kicsi folyóirat teljesen a maga erejére volt hagyatva, még a szokásos államsegéllyel sem segítették. Az előfizetők száma nagyon lassan gyarapodott és bizony nem egyszer fenyegetett a lapmegszűnés veszedelme. Hogy ez mégsem következett be, az magának a lapnak, a kis mustármag-nak köszönhető, melynek létele fokozott erővel ébresztette fel a tanítóképzőintézeti tanárság körében az egyesületalapítás szándékát. És a vágy végre 1889-ben testet öltött. Megalakult a Tanítóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesülete az ország szívében, élén a tanítók tanítójával: *Péterfy* Sándorral, azzal az elhatározással, hogy céljainak hathatósabb megvalósítására közlőnyt is szerkeszt. Elfogadta hivatalos folyóiratának a *Hetyey* Gábor által megalapított *Magyar Tanítóképzőt* és azóta elválhatalan a folyóirat egyesületünk dolgaitól. Az 50 esztendő *Magyar Tanítóképző* hívta életre a Titoe-t és mi meghajtuk a zászlót XXVII. közgyűlésünkön azok emléke előtt, kik folyóiratunkat félszázaddal ezelőtt megteremtették.

Ünnepi közgyűlés tehát ez a mai gyűlésünk igen tisztelt hallgatóim és ünnepivé teszi összejöveteletünket talán az is, hogy tisztújító közgyűlésre ültünk össze. Az ezzel járó bővebb adminisztrációs munka tette kívánatossá, hogy ennek a közgyűlésünknek a színhelye a főváros legyen. Mielőtt visszapillantást vetnék 1936/37. évi egyesületi működésünkre, hálás szívvel gondolok vissza Szegedre, hazánk második nagyvárosára, melynek vezetősége és férfi tanítóképző-intézete tette elsősorban lehetővé, hogy legutóbbi közgyűlésünket is a mindenképpen jól sikerültek között könyvelhettük el. Ottan való megjelenésünk adott alkalmat arra, hogy az ország szívéből lerándultak közvetlen közlőre érezhessük a trianoni határok közelségét, szörnyű megcsönkíttatásunk látható valóságát. De ennek látása tette még erősebbé a minden magyarban élő célt: megfeszített akarattal és minden eszközzel küzdeni az ezeréves határokért. És ha az ország határán éreztük is magunkat, eszünkbe jutott az is, hogy innen, Szegedről indult el Kormányzó Urunk Öfömlétsége az ország feltámasztására. Úgy éreztük, hogy nem szabványos kötelezettségnek teszünk eleget, ha Öfömlétséget táviratilag üdvözljük Szeged városából és kérjük a magyarok Istenének áldását további munkálkodására.

A Kormányzó Úr kegyesen fogadta hódoló táviratunkat. 1936/37. évi munkásságunknak szerencsés kezdete volt az erről szóló értesítés, melyet Szeged város főispánja juttatott el hozzánk a fővárosba — még június hó elején. — Ennek tudomásul vétele és az új évad munkájának kezdete október havára esett, mikor is taggyűlésünk keretében elnökünk évnyitójában az új tanterv, új utasítás, új vizsgálati szabályzat és új rendtartás megalkotásáról értekezett. Évnyitó taggyűlésünket szinte rendkívülivé tette nemcsak a hatalmas program és a közel százfői tanítóképzőintézeti tanársereg jelenléte, hanem a kultuszminisztérium azon előkelő tisztviselőinek megjelenése, kiknek elnökünk üdvözlő szavai szerint „nagyon sokat köszönhet a fiatal tanítóképző-intézeti tanárság és maga a tanítóképzés”. Szeretettel üdvözlötte az illusztris vendégeket: dr. *Bernáth* Géza és dr. *Kósa* Kálmán min. tanácsosokat, valamint *Huszka* János min. oszt. taná-

csost. Elnökünk a legnagyobb figyelem mellett indult ki a tanítóképző-intézeti összes tanárok ama felfogásából, hogy a jövő tanítóképzést hat évfolyamosnak képzeljük el, melynek felső tagozata főiskolai jellegű. „A főiskolai tanítóképzésre való állandó várásunk nem jelentheti egyúttal azt is, hogy várjunk azokkal a gondolatokkal is, amelyeket a jelenlegi keretek között is meg tudunk valósítani; nem jelentheti egyúttal azt is, hogy ne törekedjünk az öt éven belül jobb tanítóképzésre”. Ennek szellemében vette vizsgálat alá a Tanterv és Utasítás azon részeit, melyek felett elhaladt az idő kereke. Rámutatott a hiányokra, a szükséges pótlásokra és azokra a kívánságokra, melyek a vizsgálati szabályzattal és a meglévő Rendtartással szemben fennállanak.

Az általános tetszéssel fogadott előadáshoz elsőnek Kósa Kálmán min. tanácsos szolt hozzá, aki teljesen csztotta az előadó felfogását. Fejtegetéseiben szinte meglepő volt a tanítóképzés kérdéseiben való tájékozottsága. A hasznos változtatásokra szerinte készen áll mindig a minisztérium; a megvalósításuknak azonban anyagi háttérük van és sok jószándékot, szívesen fogadott egészséges gondolatot a pénzhiány akaszt meg. Ő is reméli, hogy a modern tanítóképzésre rövidesen sor kerül.

Ezen gondolatok elhangzása óta szinte egy év telt el igen tisztelt hallgatóim és miként a legutóbbi kultusztárca vitája alkalmával mindnyájan olvashattuk, a Közoktatásügyi Miniszter Úr már be is jelentette, hogy a jövő évi költségvetési tervezet benyújtásakor már elő is terjeszti a tanítóképzésre vonatkozó reformját és elgondolásait. Igen érdekes kijelentése volt arról, „hogy iskoláink valóban túlságosan teoretikusak. A középfokú iskolák, a polgári, kereskedelmi, mezőgazdasági iskolák, tanítóképzők mind abban tetszelegnek, hogy gimnáziumot játszanak s azt akarják, hogy elméleti iskoláknak tekintsék őket. Ezt a problémát csak a nevelés reformjával lehet megoldani.” Tisztelettel és szerényen megjegyezhetjük, hogy a tanítóképző-intézeti tanárság sohasem törekedett arra, hogy iskolája elméleti iskola legyen. Mindig a gyakorlati célok megvalósítására törekedett elsősorban, vagyis arra, hogy olyan tanítókat neveljen, akik a mindennapi élet sok kívánalmával szemben minden tekintetben megállhassák helyüket. Csak örömmel és lelkesedéssel vesszük tudomásul a Miniszter Úr ama velünk egyező intencióját, hogy a modern, megreformált tanítóképző-intézet ne elméleti, hanem olyan gyakorlati iskola legyen, amelynek tanítói jól el tudják látni a nyolcosztályos elemi iskola tanulóit mind a gyakorlati, mind az elkerülhetetlenül szükséges elméleti ismeretekkel is. — Egyben úgy érezzük, hogy a Miniszter Úr Öméltóságának reformáló munkájában csak segítségére lehetünk gyakorlati tapasztalatainkkal, melyeket a tanítóképzés munkájában évtizedeken keresztül szereztünk és amikor tisztelettel ajánljuk fel e tapasztalatokat, szeretettel kérjük a Miniszter Urat közreműködésünk igénybevételére, Országos Egyesületünk ezen téren megnyilatkozó előterjesztéseinek a meghallgatására tisztelettel bátorkodunk a Miniszter Úr figyelmét felhívni arra, hogy a világháború utáni években már egyszer rendeletileg megvalósították a hatévfolyamos tanítóképzőt. Új tárgybeosztások, tantervek, óratervek a hatévfolyamos tanítóképző számára készültek, mikor alig egy év leforgása után visszaállították a hatévfolyamos képzőt ötévesre. Oly gyorsan és annyi kapkodással történt ez, hogy sok fogyatékosága és hiányossága a mai tanítóképzésnek — még elméleti téren is — ebből a hirtelen visszafejlesztő rendelkezésből származott, — Jóformán még elegendő ideje sem maradt az illetékeseknek, közöttük a mi egyesületünknek is a szükséges munkálatok körültekintő kitervezésére, mérlegelésére. Hogy a jövőben ehhez hasonló gyors munkálatokra ne kény-

szerüljünk, tisztelettel kérjük a Miniszter Úr Önagymélt.-t arra is, hogy idejében kegyeskedjék reformjainak legszükségesebb elveiről a tájékoztatást megadni, hogy a legnagyobb lelkesedéssel és odaadással vehessünk részt a nagy megújító munkában.

Visszatérve elnökünk októberi előadására, melynek lényege, hogy a reformig is törekedjünk a jobbra, jelenthetem az erre irányuló törekvést még a legutolsó, április-havi taggyűlésünk tárgysorozatából is. — Ezen a taggyűlésen ugyancsak elnökünk rövid előterjesztést tett „A nevelői gondolat érvényesítése a képesítővizsgálatok eredményeinek számbavételénél” címen azzal az indítvánnyal, hogy egyesületünk terjesszen fel emlékiratot a nagyméltóságú Vall. és Közokt. Miniszter Úrhoz oly értelemben, hogy a képesítővizsgálat eredményének megállapításánál ne csak a feleletet, hanem a tanuló lelkiületét, szorgalmát, ötévi munkáját is vegyük tekintetbe, mert a bizottságok nem osztályoznak igazságosan, hacsak a képesítőn adott feleleteket értékelik. — A jelenlevők teljes egészükben helyeselték a gondolatot és úgy határoztak, hogyha ez évben a minisztérium csak felhívást intézhet ez ügyben a bizottságokhoz, a jövő tanévben már erre vonatkozó határozott intézkedéseket kér.

Taggyűléseink nagy része a történelem, alkotmánytan és közgazdaságtan tanításának módjával foglalkozott, tekintettel arra, hogy a nyári szakértekezleten ezeknek a tárgyaknak a köréből tartanak előadásokat a meghívottak. Az ezen tárgyak tanításának módszerével foglalkozók is mind kiterjeszkedtek arra, hogy miként lehetne e tárgyak tanítását jobbá és eredményesebbé tenni addig is, míg egy elhatározó reformlépéssel megváltozhatik az a lehetetlen helyzet, hogy például tanítóképző-intézeteinkben egy olyan nemzeti tárgy tanítására, mint a hazai történelem, hetenként csak két óra jusson, amikor azt például már a hatosztályos népiskolában is már heti négy órában kell a tanítónak tanítani. — Az előadók időrendben: a főtitkár, *Chobodiczky* Alajos, dr. *Zsindely* Katalin, *Frigyes* Béla és *Gyurjác* András tagtársaink voltak. Foglalkoztunk még egy előadásban a rajztanítás kérdésével; a népies növény- és állatnevek gyűjtésének fontosságával Szabó József tagtárs és dr. *Beke* Ödön középiskolai kartársunk révén. *Eber* Rezső szaktársai nevében mutatta ki meggyőzően az V. évfolyam mennyiségtani tankönyvének szükségességét. Az ezirányban felterjesztett emlékiratunk nyomán a felsőbbség részéről a szükséges lépések meg is történtek. — Dr. *Lux Gyula* pedig a magyar ruhaviselet felkarolása érdekében tette meg előterjesztését, melynek nyomán kialakult az az immár országosan elterjedt felfogás, hogy a magyar ruhaviselet igen alkalmas arra, hogy a nemzeti érzést külsőségekben is kifejezésre juttassa. Az iskoláinkban a nehéz anyagi helyzet miatt a magyar ruha viselését mégis kötelezővé nem tehetjük, de igenis ajánlhatjuk azzal, hogy egy-egy intézet keretében a ruhák egyformák legyenek. Egyben buzdítsuk kartársainkat példaadásra, hogy ne csak szóval, de tettel is álljanak élére ennek a nemes mozgalomnak.

Az évi hét taggyűlésen kívül tartottunk négy elnökségi és három választmányi ülést. Utóbbiak közül a március 3-i átalakult jelölő-bizottsági ülés, melynek feladata alapszabályaink értelmében a tisztújító közgyűlés előkészítése, miután a tisztikar és választmány megbízatása — mely négy évre szól —, ebben az egyesületi évben van lejárában. Alapszabályaink értelmében a jelölő-bizottság elnökét az egyesület elnöksége jelöli ki a tiszteleti tagok közül és így az volt az elhatározás, hogy erre a megtisztelő és fárasztó tisztségre *Sztankó* Béla öméltóságát kérjük fel. Hirtelen jött betegsége azonban ezt a tervünket megakadályozta és így a jelölő-bizott-

ság vezetésére elnökségünk Gömöri Sándor ömértóságát kérte fel, aki magas kora ellenére is kötelességének érezvén ezt a valóban terhes megtiszteltetést, készséggel vállalkozott a jelölő-bizottság elnöki tisztének nehéz munkájára. — Hogy milyen fárasztó munkásságot jelent a szavazatok beérkezése után e bizottság működése mint szavazatszedő-bizottság, azt csak az tudja, aki már résztvett hasonló munkálatokban. Főtitkári jelentésem kapcsán mondok ezért ismételtén köszönetet a szavazatszedő bizottság tagjainak, de különösen 77 éves elnökének nehéz munkájukért, mely az alapszabályok értelmében bonyolódott le minden zavar és fennakadás nélkül. — Tisztelettel kell bejelentenem azonban a közgyűlésnek azt a sajnálatos tényt, hogy Gömöri Sándor ömértóságát gyengélkedő állapota akadályozza abban, hogy tisztújító közgyűlésünkön betöltse korelnöki szerepét és így ez a tisztség, valamint a korelnök ama feladata, hogy felolvastatja a jelölő- és szavazatszedő-bizottság üléseiről felvett jegyzőkönyveket, bemutatja a megválasztott tisztikar névjegyzékét és beiktatja székébe az elnököt, az időközben teljesen meggyógyult és mindnyájunk által nagyrabecsült tiszteleti tagunkra: *Sztankó* ömértóságára vár, tárgysorozatunk 5. pontja értelmében. Midőn általános örömünknek adok kifejezést, hogy a jelenlevő *Sztankó* Bélát jóegészségben üdvözölhetjük korelnöki tisztségében, engedélyét kérem az igen tisztelt közgyűlésnek arra, hogy a gyengélkedő, de lélekben velünk együtt lévő Gömöri Sándornak táviratilag fejezhessük ki egyesületünk üdvözlését és a tisztújítás előkészítése körül kifejtett munkásságáért köszönetünket.

Többi választmányi és elnökségi ülésünk hű képét adja egyesületünk adminisztratív és eléggé mozgalmas életének, amelyről jól szerkesztett közlönyünk a közreadott jegyzőkönyvek és hírek révén ad hűséges beszámolót. Egyébként folyóiratunk elmúlt évi munkásságát fáradhatatlan szerkesztőnk röviden a következőképen vázolja: „A *Magyar Tanítóképző* az 1936. évben 27 $\frac{1}{2}$ ívnyi terjedelemben jelent meg. A világháború óta most érte el legnagyobb terjedelmét. Terjedelemben lényegesen megközelítette a békebeli évfolyamok terjedelmét, csín, külső kiállítás, a papíros minősége, a tér gazdaságos kihasználása és az illusztrációk szempontjából pedig azokat felül is múlta. Ez volt folyóiratunk 49. évfolyama. Ezt az évfolyamot 46 munkatárs írta. Növekedett tehát az írótabor. Az évfolyamban 17 nagyobb értekezés, 8 kisebb közlemény, 7 arcképpel kísért életrajz, 32 könyvismertetés és az egyesületi életéről szóló 19 beszámoló jelent meg. A *Magyar Tanítóképző* 1936-ban 10 számban jelent meg, kettős számot tehát nem adott ki. Ezzel az volt a célunk, hogy a folyóirat aktualitását és élnkségét fokozzuk. Ennek a célnak a szolgálatában állott a terjedelmében megnövelt hírrovat. A *Magyar Tanítóképző* 49. évfolyamában 183 kisebb-nagyobb terjedelmű hír jelent meg. A híryanag szolgálatában az egyes intézetek igazgatóságai és tanártestületei még nem fejtették ki a kívánt buzgalmat s ezért a szerkesztőnek kell állandó készségben lennie. — Folyóiratunk szerkesztésében az gondolat vezetett, hogy a *Magyar Tanítóképző* a tanítóképzői tanárságé s ezért arra törekedtem, hogy folyóiratunkat lehetőleg a mi iskolatípusunkhoz tartozó írók dolgozatai töltsék meg. Ehhez képest folyóiratunk összes cikkeit az 1936. évben egy cikk kivételével kizárólag tképzői tanárok írták.” — Ezek közrebocsátásával elevenítem fel röviden azokat az eseményeket, melyek összefüggésükben feltárják egyesületünk 1936/37. évi működését.

1936. december elsejével új ügybeosztást kapott a vall. és közokt. ügyi minisztérium. — A tanítóképzés teljes egészében átkerült az elnöki B) osztályba, melynek főnöke dr. Kósa Kálmán min. tanácsos. Ennek az osztály-

nak három irányú a munkaköre. — A tanítóképzés a *b)* ügykörbe került (ahova még az iskolahálózat fejlesztése, kultúrstatisztika, az Orsz. Köznevelési Tanács, a tanügyi igazgatás egységességének biztosítása, miniszteri és vizsgálóbiztosok kiküldetése, ped. szemináriumok, filmoktatás és kisebbségi iskolák tartoznak). Ennek a *b)* ügykörnek helyettes főnöke dr. *Huszka János* min. osztálytanácsos. — Az átcsoportosítással új ügyosztályfőnököt kaptunk, miután addigi főnökünket dr. *Bernáth Géza*t a nem kat. hitfelekezetek ügyei élére állították.

Bernáth Géza rövid ideig vezette a tanítóképzés ügyeit, de azalatt az idő alatt is míg vezetője volt ennek a munkakörnek, csak a tanítóképzőtanárság osztatlan szeretetét és nagyrabecsülését mondhatta magáénak. — Idegen volt néki a munkakör, mikor azt részére kiosztották, de a legrövidebb időn belül mégis felfedezte annak fontosságát és jelentőségét; mert nem csinált titkot belőle, hogy országos szempontból is milyen nagy horderejűnek látja a tanítóképzés dolgát. Teljesen egyetértett a tanítóképző-intézeti tanárság ama felfogásával, hogy az ország jövője a néptömeg nevelésén fordul meg, tehát a tanítókon, kikre ez a nagy feladat hárul. A jó és lelkiismeretes tanítót pedig a jó tanítóképző és lelkes tanár biztosíthatja. A lehető legfontosabb és legjobban felkarolandó iskoláknak a tanítóképzőket tartotta. Ezzel a felfogásával, megértő, előzékeny úri modorával felejtethetlenné vált azok előtt, kiknek módjukban lehetett a vele való érintkezés. Egy új ügyosztály vezetését vette ugyan át, de mint a tanítóképzés igaz barátja távozott ügyköréből és így ha el is vettük, nagy nyereség volt számunkra az a rövid idő is, melyet ügyosztályunk élén eltöltött. Vesszességünket enyhíti azonban, hogy új ügyosztályfőnökünk a tanítóképzés iránti érdeklődésének és nagy hozzáértésének fényes tanújelét adta októberi taggyűlésünkön. Értékes személyének köszönhetjük, hogy a tanítóképzés az ú. n. „nevelésügyi ügyosztályba” került, elsőrendű organizator kezébe, akitől méltán remélhetjük a tanítóképzésnek olyan reformját, mely az összes érdekeltet kielégíti. Ezen való örömről még fokozza, hogy helyettese *Huszka János* min. osztálytanácsos, aki ügyeink ismeretében az állandóságot képviseli, mert már az általunk nagyraértékelt *Bernáth Géza* előtt is már évekkal ő intézte nagy úgyszeretettel és fáradhatatlanul a tanítóképzés ügyeit. Mikor a szűkebbkörű elnökség üdvözölte az új ügyosztályfőnököt és helyettesét, tagjai azzal az érzéssel távozhattak a minisztériumból, hogy jó kezekben van a magyar tanítóképző. — De nem feledtünk meg régi főnökünkről sem és búcsúzáskor minden jót kívántunk új munkaköréhez.

Az új ügyosztályfőnöknel való tisztelgésünk alkalmával elnökünk megemlítette a tanítóképző-intézeti tanárság kívánságait és sérelmeit is. Így a nyári szakértekezeteknek nagyobb támogatásban való részesítését, az igazgatók számára szervezett három V. f. oszt.-ban megszervezett állásoknak betöltését; a címadományozások terén tapasztalható mostoha elbánást; a nyolc főigazgatói állás egyikének tanítóképzőintézeti igazgatóval vagy tanárral való betöltését; a tanárok házának hathatósabb támogatásban való részesítését és növendékeink súlyos anyagi helyzetének könnyítését. — Öméltósága szeretettel hallgatta meg az előterjesztéseket és biztosította az egyesület vezetőjét legőszintébb jóakarátáról és támogatásáról.

Hálás szívvel ismerjük el, hogy a vall. és közokt.-ügyi minisztérium részéről megértéssel támogatják jogos kéréseinket. Így a nyári szakértekezeteknek intézményesen való támogatása szinte 100%-nyira biztosítottnak tekinthető. A december hó folyamán megnyílt felsőoktatási kongresszusra egyesületünk is kapott meghívást. Ott a tanítóképzés és tanárképzé-

sünk kapcsán nagy elismeréssel emlékezett meg a tanítókról és rajtuk keresztül munkásságunkról dr. Imre Sándor öméltsága, a kiválóan dolgozó tanítóképző-intézeti tanárokról dr. Gelei József egyet. tanár és az Apponyi-Kollégium miniszteri biztosa dr. Huszti József. prof. Elnökünk még fel is szólalhatott és előterjeszthette ama kívánságunkat, hogy az egyesületi munkásságunk szellemével telítettessék az Apponyi-Kollégiumban való tanárképzés, amely az egyesület egyetemes felfogása szerint, ha a polg. isk. tanárképzésen is épül fel, de Budapesten — a legkedvezőbb környezettel rendelkező és következőkép a legszeleesebb tudományos látókört biztosító helyen történjék és hogy a középiskolai tanároknak tanítóképzőintézeti tanárokka való átminősítése véglegesen szűnjék meg. — Hogy ezirányú kívánságaink mennyiben teljesülhetnek, a jövő dönti el, de mindenesetre eredménynek tekinthetjük azt is, hogy a legilletékesebb fórumok előtt elmondhattuk azokat. Örömet keltett a Kultuszminiszter Úr ama előterjesztése, melynek alapján egyik igazgatói címmel felruházott kartársunkat a Kormányzó Úr tanügyi főtanácsossá nevezte ki. A vall.- és közoktatásügyi minisztérium jóakarátát bizonyítja még ama legutóbbi felszólítása, hogy kérelmezzük a párizsi világkiállítás kapcsán augusztus 2. és 6-a között tartandó XVIII. nemzetközi pedagógiai kongresszusra (mely a középfokú oktatás ügyeit tárgyalja), néhány tanítóképzőintézeti tanárnak a kiküldetését is. — Ugyancsak mint jóakarátú, bár természetesen intézkedésként kell megemlítenünk az új közoktatásügyi igazgatás kereteiben az egyes tankezületekben a tanulmányi felügyelettel megbízottak kinevezésénél követett körültekintő és gondos eljárást, hogy ezt a munkát a legméltóbbak végezhessék. — Amennyi itt az elismerésünk, annál visszatetszőbb a képesítő-vizsgálatok elnökeinek és kormányképviselőinek a megbízatása. Tisztelettel előrebocsátom, hogy mi nem vagyunk jogosultak a felsőbbség intézkedéseit csak a magunk szemszögéből a kritika bonckése alá venni. De ha valami olyan intézkedések érnek, melyeket méltánytalannak és fájdalmasnak érzünk, azt férfiasan meg kell mondanunk Mert ha magunkba fojtjuk, olyanná válik bennünk, mint egy mérges kelevény, amelyet ha fel nem vágunk, az egész szervezet fertőzőtté válik. Amennyire kitüntető az, hogy egyes képzőkhöz tankerületi főigazgatók kerülnek el képesítővizsgálati elnököknek vagy kormányképviselőknak, hogy ilyen minőségben is megismerjék az előttük esetleg még ismeretlen tanítóképzők életét, annyira fájdalmasan érintett bennünket, hogy a tanítóképesítők jelöltjeinek és vizsgáztató tanárainak munkáját tapasztalatok alapján nem ismerő kormányképviselők vizsgálják felül és bírálják el. Bátorkodunk megemlíteni, hogy évekkal ezelőtt éppen az egyesületünkben hangzott el az a megfontolt indítvány, hogy a tanítóképesítővizsgálatok elnökeit és kormányképviselőit lehetőleg a nagyobb tanulmányi tapasztalatokkal rendelkező, működő tanítóképzőintézeti igazgatók és tanárok soraiból válogassák ki. Ennek az indítványnak meg is lett a kellő eredménye és általános örömkre megfelelő válogatás alapján kerültek ki a megbízottak, kiknek sorában nagyobb számmal ott láhattuk a tanítóképző-intézetek tanárait és igazgatóit is. Bátorkodunk a Miniszter Úr Önagyméltósága figyelmét a válogatásnál a tanulmányi felügyelettel megbízott tanárookra is felhívni, kiknek munkáját szakszerűleg egészítené ki a képesítővizsgálati elnökséggel vagy kormányképvisellel való megbízás és kiknek nagy száma lehetővé teszi azt is, hogy a Miniszter Úr. Önagyméltósága ne legyen kénytelen egyeseket képesítővizsgálati elnököknek és még kormányképviselőnek, tehát egyszerre két helyre is kiküldeni.

Megismerve új ügyosztályfőnökünk jóakarátát és bízva megígért jóindulatú támogatásában, reméljük, hogy a tanítóképzőintézeti tanárságunk ezt

a sérelmét a jövőben teljesen kiküszöbölheti és rajta lesz, hogy azok a kéréseink is melyeket külön előterjesztésben sorolunk fel, teljesedjenek.

Foglalkozott az elnökség a tanítóképzőintézeti tanárság anyagi ügyeivel is, bár e tekintetben a kezdeményezést és az esetleges eredményeket a Közalkalmazottak Nemzeti Szövetségétől várja, melynek választmányi ülésein a főtítkár is megszokott jelenni, hogy ott nem egyszer szóvá tegye a tanárság anyagi törekvéseit és sérelmeit. Az elnökség az ötödéves korpótlékoknak a középiskolai tanárság részéről való felvetése kapcsán bizta meg a főtítkárt ennek a kérdésnek tanulmányozásával. A főtítkár annyit megtudott, hogy a középiskolai tanárság a megszüntetett korpótlékok helyébe kiegészítési pótlékok folyósítását kérte, de ezirányú kérelmét is elutasították. Ennek folytán teljesen reménytelennek látszott részünkről bármiféle lépésnek megtétele holmi működési vagy egyéb pótléknak a kérése tárgyában. Meggyőződött azonban a főtítkár arról, hogy nem elegendő az anyagi ügyekben csak a Kansz részéről várni a kezdeményezést. Az állandóan fokozódó drágaság szükségessé teszi az egyesületen belül is az anyagiakkal való folytonos foglalkozást. Az 1933. évi márc. 1-től végrehajtott fizetéscsökkentéssel a fizetés a IX. fizetési osztály 1. fokozatában a békebelinek 60.2%-ára zsugorodott; a VIII-ban 54.5%, VII-ben 53.8% és a VI-ban 55.5%-ra. Azóta nem hogy javult volna fizetésünk, hanem rosszabbodott, mert növekedett a drágaság; a legújabb időkig egyes cikkekben 10%-tól 21%-ig. Gondoljunk csak az egyetlen fontos cikkre a tűzifára vagy az élelmiszerekre és azonnal tisztában lehetünk kedvezőtlen anyagi helyzetünkkel. A vasutasok nem régiben kértek sürgősen drágasági segílyt. Más foglalkozási ágak a természetbeni ellátás szükségességét hangsúlyozzák. A középiskolai tanárok egyik köre azt indítványozta országos egyesülete választmányának, „hogy a tisztviselői egyesületekkel keresse az elnökség a kapcsolatot a tisztviselői illetményeknek a drágaságnak megfelelően leendő javítása érdekében”. Ezek a kérések mind azt igazolják, hogy legközelebbi teendőink között az anyagi kívánságokkal való intenzívebb foglalkozásnak is ott kell lenni programunkban, melynek jövő évi munkarendjét április-havi elnökségi ülésünk már össze is állította.

Egyesületünk vezetősége gondoskodott arról is, hogy tagjaink létszáma lehetőleg minél jobban gyarapodjék. Régi jelszó, hogy egyesülésben van az erő. Ha tudják is ezt sokan, mégsem sietnek egyesületünk tagjai közé, aminek magyarázata szintén a mostoha anyagi viszonyokban rejlik. Bizonyosság erre például az, hogy az egyik r. kat. tanítónőképző-intézetünk tanárnői közül egyszerre öten léptek ki tagjaink sorából „egyéni fizetésihiány” megokolásával. A nyugalomba vonulók legtöbbszörének is az első teendője az, hogy elhagyja az egyesületet. Fájdalommal jelentik ezt egyesek azzal a magyarázattal, hogy a megcsönkített fizetés miatt minden fillérre szükség van, hisz kiskorú gyermekeket kell még nem egy nyugdíjas kartársnak taníttatni. — Szomorú dolgok ezek, amelyeken a pénzügyi kormányzásnak kellene valamiképpen segíteni, mert bármilyen nehezék is az állam viszonyai, de van némi pénzügyi javulás. A kereseti és jövedelmi adótöbblet 20—25%-kal zárult. Az általános drágulást az ezekhez hasonló többletből kellene kiegyenlíteni, mert különben az általános eladósodás fogja a tisztviselőket és tanárokat összeroppantani és egy esetleges megpróbáltatás idején minden komoly ellenállásra képtelenné tenni. — A nehéz helyzet ellenére is nagy örömmel jelenthetem, hogy egyesületünkbe negyvenhatan léptek be új tagokként. Ez több mint 10%-a egyesületünk immár 400 fölé emelkedő taglétszámának. Sajnos a valóságos gyarapulat csak 23, mert tizenötén anyagi okok miatt kiléptek, három tagunkat pedig a halál szőli-

totta el soraink közül. Mindnyájuk elmúlását mélyen fáljaljuk, mert érdemes, lelkes munkásai voltak a tanítóképzés táborának. Közöttük *Litkey Péter* nagykörösi tanárt aránylag fiatalon ragadta el a halál. Izig-vérig buzgó tanárt és szeretetreméltó embert vesztett benne a tanítóképző tanárság. Másik két tagtársunkat: *Amler Antalt* és *Jakab Ferencet* a jól megérdemelt nyugalomból szőlította magához az Örökkévaló. Míg *Amler Antal* a széleskörű társadalmi tevékenysége révén az egész Baja város gyászolta, addig *Jakab Ferencnek*, az otthonát és könyveit annyira szerető pap-tanárnak még az életből való távozása is csendes, zajtalan volt, pedig tevékeny szerepet töltött be ő is Győr város kulturális mozgalmában. Legutóbbi győri közgyűlésünk sikeres lebonyolításában fáradhatatlan és jelentős szerepe volt. Szeretetreméltó egyéniségét mi sem feledjük, kiknek pedig csak rövid időre volt alkalmunk vele érintkezni. Nekrológjának írója híven fejezte ki a róla való megemlékezést azzal, hogy a szív pedagógusa volt *Jakab Ferenc* és igazi könnyek fátyola mögött szállott sírjába.

Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Fájdalommal búcsúzunk azoktól, kik akár így, akár másként távoznak egyesületünk soraiból. De akik itt maradtunk, azoknak egyik legfontosabb kötelessége, hogy a tanítóképzés erkölcsi és anyagi érdekeit fokozott mértékben szolgáljuk. A leghathatósabban pedig ezt úgy érzük el, ha tömörülünk, erőinket egyesítjük. A mai nehéz életben nagyon fontosak az anyagi érdekek. De nekünk az erkölcsi, a pedagógiai érdekeink is annyira sajátosak, hogy ezek megvalósítását is csak akkor tehetjük sikeressé, ha kart karba öltve és vállvetve küzdünk eszményeinkért. Egyesülésünk látható jele és terrénuma az egyesület, melynek kebelében annyira komoly és szép munka folyik, hogy lelkességünkben még az anyagiakkal is csak a legszükségesebb mértékben törődünk. Nem külső csillogás vezet minket munkánkban, de milyen jól esik, ha néha-néha ezt a munkát észreveszik. Gondoljunk legutóbbi közös hangversenyünk sikerére. Szinte váratlan örömmel hatott tanító és tanítónőnevelésünk sikere az előadóművészetekben és fegyelmezettségben. Ez csak egy-egy próbája az összefogásnak és milyen átütő a sikere. Fővárosban és vidéken egyaránt már köztudomású, hogy milyen komolyan és a hivatásérzéstől áthatottan készül növendékseregünk jövő pályája felé, amely pedig az állásszerzés nehézségei miatt olyan reménytelenül és üresen áll előtte. És mégis küzd, fárad rendületlenül tanáraival, tanárnőivel együtt, kik minél derekabbá igyekeznek nevelni ezt az ifjúságot, melynek nincs alkalmatlan tanulmányi versenyeken bemutatni képességeit és el van foglalva száz és százféle dologgal, tárggyal, tanítási tervezetek készítésével. Ha aztán mégis adódik valahol alkalom, hogy tornában, atletikában, rajzpályázatban, Nemzeti Színház felhívásában bemutassa ügyességét, erejét, készségét, vagy véleményét az Ember Tragédiájáról és Hamlet-ről, akkor díjakat és elismeréseket arat. Pedig szerény életkörülményei, előtanulmányainak hiányai miatt mennyivel hátrább van mint a középiskolai tanuló. A nagy Eötvös elgondolása szerint tandíjmentes iskolában jár, hogy a legszegényebb és legszerényebb családok soraiból válhassék belőle minél több a nemzet napszámosává és ime éppen annyi tandíjat fizet mint a középiskolai tanuló, de tandíjának más címe van: „épületfenntartási díj” és abban különbözik mégis a jobbmódú középiskolai tanulóktól, hogy azoknak csak 30 és 25%-a fizeti ezt a teljes 100 P díjat, míg nálunk a jó előmenetelű hadiárva és hadigyámolt növendék kivételével mindenki, tehát legalább is a 90%. Pedig a felsőbb hatóságok is jól tudják, hogy a mi iskoláinkba szegény tanulók járnak. Nagy anyagi nehézségekkel küzdő Házalapunk támogatására azért szállították le a tanulók járulékát 80 fillérre, ellenben a kir. kat. középiskolákban a Katolikus Tanárok Háza cél-

jaira tanulónként még mindig 1 Pengő 50 fillér járulék szedhető. Mi erről a 80 fillerről is szívesen lemondanánk, ha nekünk is adhatna az állam 12.000 pengő segélyt, mint adott a legutóbb szerencsésebb középiskolai testvéregyesületünknek, melynek pedig félmilliónyi vagyonértéke van. Nem akar ez szemrehányás lenni senki felé, csak érv, hogy az egyenlő elbánás elve érvényesüljön mindenfelé. És ezért nem helyeselhetjük, hogy egy-egy köztisztviselőnek a gyermeke, ha tanulmányai révén ösztöndíjat nyerhet és csak tanítónövendék, akkor 60 pengőt kapjon, míg ha középiskolai tanuló, 100 pengőt vagy 200 P-t. Ezek bizony sérelmek, de tanulóink sérelmei, kik abban is már hátrányba kerültek a multtal szemben, hogy internátusaikban elveszítették az ingyenes ösztöndíjakat. Ezzel lehetetlenné vált, hogy a legszegényebb emberek akármilyen értelmes gyermeke is legalább tanítónövendék lehessen. Lelkes örömmel üdvözljük a miniszterelnök úr ama április 17-i sajtónyilatkozatát, hogy a jövő tanévben mintegy 250 középiskolai és középfokú iskolai tanuló és 300 egyetemi hallgató fog 200—400 pengős ösztöndíjakban részesülni. Arra kérjük a vall- és közokt.-ügyi Miniszter Urat, hogy ezekből az ösztöndíjakból állítsa vissza állami internátusainkban is a teljesen ingyenes állami ösztöndíjakat. Mert ma a legszegényebb diáknak is havonta 22 pengőt kell fizetnie, akármilyen jó és akármennyire is szegény tanuló. Ezzel elérjük, hogy a honvédelmi tárca tárgyalásának keretében legutóbb olyan szépen megdicsért szegény parasztyermekből mi is kaphatunk megint tanítónövendékeket megfelelő számarányban. És itt eszünkbe jut az egyik irántunk ellenséges indulatú szomszédos államunk, ahol az ösztöndíjra jogosultak versenyvizsgát tesznek és aki ott a legjobb, az nyeri el az ösztöndíjat. Tehát a protekció lehetősége eléggé ki van zárva. És ebben az államban van intézményesen biztosítva minden vármegye tanfelügyelője számára az a jog, hogy kerületéből négy-négy kimondottan paraszt (földműves) származású, fajtiszta növendéket irathat be ösztöndíjasként (versenyvizsga kizárásával) a kerületéhez tartozó tanítóképzőbe. Ugye bár ez igazán népi politika, amelyet érdemes lenne követni nálunk is? De ugyanebben az államban a kinevezett középiskolai v. középfokú iskolában tanító tanár heti óraszámja 20 évi szolgálati idő után 12 óra. Ezzel nemcsak az öregedő tanár munkája van megkönnyítve, de több fiatalabb tanárt lehet alkalmazni és erejüket felhasználni.

Ezeket csak azért mondtuk el, hogy rámutassunk arra, miként lehetne jobbá tenni a teljes odaadással dolgozó tanítóképzőintézeti növendékek és tanárnak helyzetét. És hol tárgyalhatjuk ezek helyzetét és az iskoláinkban követendő eljárásokat, pedagógiai kérdéseket a legjobban? Közlönyünk hasábjain és egyesületünkben. Ezért kell valósággal egyénenkénti agitációt végezni, hogy minél számosabban lépjenek be egyesületünkbe. Mióta nyolc tankerületre van tagolva az ország, még nagyobb jelentősége van az egyesülésnek mint volt valaha. Közös érdek tehát az itt folyó életnek még erősebbé való kiépítése, tehát lépjen be ide mindenki, akinek bármi köze van ehhez az iskolafajtához. A hiányzók vegyenek példát a fiatal óradíjas tanároktól, kik szerény dotációjuk ellenére is majdnem mindnyájan beléptek már tagjaink sorába.

Hogy egyesületünkön kívül is milyen eredményes munkát végeznek kartársaink a különböző tudományos egyesületekben, a népművelés terén, szemináriumokban, tanítók szabad egyetemén, irodalmi társaságokban, rádióban, arról lépten-nyomon értesülhetünk még a napi sajtó rovataiból is. Nem óhajtom ezek közlésével igénybevenni hallgatóim szíves türelmét. Aránylag kicsi számunk ellenére a tudományos irodalom művelésében is része van tanárságunknak, pedig nem lebeg szeme előtt az egyetemi magánta-

nári habilitáció vágya, noha még ezt a grádust is elérte ebben az évben egyik kalocsai kartársunk. Egy másikat a Szent István Akadémia érdemesített arra, hogy tagjai sorába iktassa. Hivatásunk első sorban arra int, hogy a pedagógiai irodalomban és a tanítás elméleti és gyakorlati munkájában tevékenykedjünk minél szorgalmasabban, hogy ama kialakult közfelfogást: minden tanítóképző-tanár elsősorban pedagógus-tanár, a jövőben is kiérdemeljük. Munkánkat kitüntetéssel, címmel is fogják honorálni, mert egyes kartársaink legalább nyugalomba vonulásuk alkalmával érik el a legfelsőbb dícsérő elismerést, tanügyi főtanácsosságot vagy igazgatói címet, miniszteri elismerést, mint pl. Zoltán Géza, Németh Sándor, Pazár Zoltán és Strauchné Entz Jolán önágyasága, általunk is nagyrabecsült tagtársaink. Igazságtalanok lennénk azonban, ha meg nem állpítanánk, hogy néha-néha működő kartársainkat is elérte az elismerés külső látható jele egy-egy címben mint pl. dr. Veress István, Bácsfalvai Antal, dr. Bató László, Barcsai József tagtársainkat és Undi Mária önágyaságát, az iparügyi miniszter úr elismerése alakjában. Ha arányszámunk látszólag jóval kisebb is mint pl. középiskolai kartársainké, mégis nagyon elmaradunk attól a 17 t. ü. főtanácsos, 7 tanácsos és 43 igazgatói címtől, melyekről középiskolai főtitkár társam legutóbbi jelentésekor beszámolt. Pedig talán hozzátehetjük, hogy a kitüntettek számát nem is mindig az arányosság szerint kellene megállapítani. Mi a címeket és kitüntetések csak azért reklamáljuk, mert ezeket a társadalom hiúsága megköveteli: kisebbeknek érzi azokat, akik ilyenekkel nem rendelkeznek. Mi ezen a téren is többségünk belátásától várjuk, hogy igazságot szolgáltatson és örködjék a felett, hogy az egyenlő elbánás elvén sehol semmiféle csorba ne essék. Ha ebben bízhatunk, nyugodtan és a régi erővel folytatjuk nemcsak iskolai, hanem egyesületi munkánkat is, melynek 1936/37. évi eredményeire mint az egyesület főtitkára jogos önérzettel és megelégedéssel tekinthettem vissza abban a reményben, hogy egy év múlva még az eddigieknél is szebb és eredményesebb sikerekről számolhatok be megnövekedett egyesületünk tagjai előtt.

Mesterházy Jenő.

A XXVII. közgyűléssel kapcsolatban felterjesztett emlékirat. Nagyméltóságú Miniszter Úr! Kegyelmes Urunk! A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesülete XXVII. rendes közgyűlése alkalmából hálás szívvel ismeri el, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről megértéssel támogatják az egyesület jogos kívánságait. Sajnálattal állapítja azonban meg a közgyűlés, hogy a tanítóképző-intézeti tanárságnak még mindig néhány olyan sérelme és méltánylandó kérése van, amelyek kiegyenlítését és teljesítését XXVII. közgyűléséről terjeszti elő Nagyméltóságod színe elé. Azzal a tiszteletteljes kérelemmel juttatjuk el ezeket Nagyméltóságodhoz, kegyeskedjék azokat jóakarattal meghallgatni, a sérelmeket orvosolni és a kívánságokat hathatósan támogatni.

Tisztelettel kérjük Nagyméltóságodtól az igazgatók számára egykor biztosított három V. fiz. osztályban szervezett hely visszaállítását és azoknak tanítóképzőintézeti igazgatókkal való betöltését; az igazgatói tisztség kívánatosabbá tétele érdekében az igazgatóknak a VI. fizetési osztályba való ki-nevezését.

A tanári munka fontosságának elismerését látnók abban, ha a tanárok számára is megnyílnék az V. fizetési osztály, a gyakorló iskolai kartársaink számára pedig a VI. fizetési osztály és megkezdődnének legalább az előmunkálatok a megszüntetett korpótlékok visszaállítására, ha másként nem, úgy képesítési pótlékok formájában.

Fiatalabb kartársaink érdekében kérjük Nagyméltóságodtól a külön-

féle óraadói megbízatások megszüntetését és az óraadó helyettesi és helyettes-tanári szolgálat idejének olyanmértvű csökkentését, hogy legkésőbb négy évi okleveles tanári működés után elérje mindenki a rendes tanári kinevezést.

Az 1933. évi márc. 1-től végrehajtott fizetéscsökkentésekkel a tanári fizetések átlagosan a békebelinek 55%-ára redukálódtak. Kérjük, hogy haszon oda Nagyméltóságod a Pénzügyminiszter Úrnál, hogy tekintettel a 10%-tól 21%-ig emelkedő drágaságra és folyton nehezebbé váló megélhetésre, gondoskodjék a fizetések emelésének lehetőségéről. Addig is, míg erre sor kerülhet, sürgősen csökkentsék a fizetési levonásokat és az annak idején elvett egy évet pótlólag számítsák be újból a hároméves előlépésnél.

A tanítóképző-intézeti igazgatók és tanárok munkájának külső elismerésül kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék odahatni, hogy a mi tanárságunk soraiból is részesüljenek megfelelő számban a tanügyi főtanácsosi, tanácsosi és igazgatói címekből minél többen kartársaink, közöttük a gyakorlóiskolai tanító-kartársak, kiknek címkérdése már évek óta vajudik.

Tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat az egyenlő elbánás elvének fogva adósságokkal küzdő Ház-alapunknak néminemű anyagi támogatására. Tanulóink szegénységénél és kicsi számánál fogva a lecsökkentett (80 filléres) befizetési díjakból olyan csekély összegek folynak be, hogy szerény tanári-házunk még kifizetésre váró részleteit Nagyméltóságod anyagi támogatása nélkül csak nagy nehézségekkel és fennakadásokkal teljesíthetjük.

Szegénységgel küzdő növendékeink érdekében és a legszegényebbek tanulmányának lehetővé tételére kérjük Nagyméltóságodtól az ú. n. épület-fenntartási díjnak az eltörlését, avagy ha ez nem lehetséges, olyanmértvű csökkentését, (természetesen a jó magaviseletű és szorgalmas tanulók részére), miként az a hasonló összeget fizető középiskolai tanulóknál már biztosítva van. Tanulóinknál is kérjük az egyenlő elbánás elvének keresztülvitelét és így az ő számukra is 100 és 200 pengős ösztöndíjak biztosításának, ne pedig 60 pengősek, amennyiben szegény tisztviselő-gyermekek és magaviseletük, meg szorgalmuk révén méltóak az ösztöndíjra.

A miniszterelnök úr által 250 középiskolai és középfokú iskolai tanuló számára kilátásba helyezett ösztöndíjakból kegyeskedne Nagyméltóságod lehetőleg annyit a mi tanulóink részére is biztosítani, hogy ezekből vissza lehessen állítani a tanítóképző-intézeti internátusokban annak idején intézményesen megszervezett és csak időközben eltörölt teljesen ingyenes ösztöndíjakat. Ezzel az intézkedéssel lehetővé válna, hogy a legszegényebb vidéki földmivelő-osztály gyermekei is mehetnének ismét a tanítói pályára.

Végre kérjük Nagyméltóságodat: szerezzen ismét érvényt alig néhány éve teljesített ama kívánságunknak, hogy a tanítóképesítő-vizsgálatok elnökeit és kormányképviselőit lehetőleg minél nagyobb számban a nagyobb tanulmányi tapasztalatokkal rendelkező, működő tanítóképző-intézeti igazgatók és tanárok soraiból válogassák ki. Ebben az évben u. i. egyetlenegy tanár sem részesült ilyenféle megbízatásban. Bátorkodunk Nagyméltóságod figyelmét a kiválogatásnál a tanulmányi felügyelettel megbízott tanárookra felhívni, kiknek munkáját szakszerűleg egészítené ki a képesítő-vizsgálati elnökséggel vagy kormányképviselettel való megbízás.

Kéréseinket, sérelmeinket ismételten Nagyméltóságod jóindulatú figyelmébe ajánljuk abban a reményben, hogy Nagyméltóságodnak a modernabb tanítóképzés reformjának közeli megvalósításánál ismételten lesz alkalma meggyőződni a reformmunkálatokba belevont tanítóképző-intézeti

tanárok ügyszeretéről, hozzáértéséről és lelkeségéről annak bizonyosságául, hogy méltóak a jóakaratra és kéréseik legmesszebb menő támogatására.

Maradunk Nagyméltóságod iránti legmélyebb tiszteletünkkel.

Budapest, 1937. május 29.

dr. Padányi-Frank Antal s. k.
elnök.

Mesterházy Jenő s. k.
főtítkár.

I R O D A L O M

Nemesné Müller Márta: „A Családi Iskola életkeretei, nevelő és oktató munkája” 37 képpel és számos ábrával. Studium Rt. Budapest. 447 oldal.

A szerző tartalmas művét Imre Sándornak, a nagy nemzetnevelőnek, s vele együtt mindazoknak ajánlja, „akiket az igazság keresése visz a haladó nevelés útjára”. Már ez a néhány sor is jelzi a könyv értékét és méltán kelti fel érdeklődésünket. A magyar tanítósághoz intézett bevezető részből megtudjuk, hogy az író évtizedes kísérletezéseinek, tapasztalatainak eredményeivel óhajt a vezetése alatt álló újrendszerű elemiiskola életéről képet adni. Munkájának nincs előfutárja, „újszerű próbálkozás” mind felépítésben, mind az előadás alakjában. Célkitűzése az egész európai nevelésügyi irodalomban csak három figyelemreméltó művel mutat részbeni egyezést: Ovide Decroly, Montessori Mária és Peter Petersen rendszerének leírásával. Ezekhez hasonlóan Nemesné művének is az a célja, hogy olvasójával megkedveltesse iskolarendszerét, (amelynek kialakításában neki sokkal nagyobb nehézségekkel kellett megküzdenie!) és a megvalósítás lehetőségeinek feltárásával buzdítsa a magyar tanítóságot a Családi Iskola szellemében való működésre.

Az I. fejezet megvilágítja a Családi Iskola jellegét. Alapelvei, az európaszerthe működő „új iskolák”-éval megegyezően, a munka- és életszeret, a szellemi önállóság és a közösség iránti felelősségérzés kifejlesztése, a lélektan törvényein alapuló és a mai társadalmi élet követelményeihez igazodó tanítás, amely a gyermek érdeklődését játékos munkával, az egyéniség hasznos alkotó erőinek táplálásával és fejlesztésével elégíti ki. A Családi Iskolának ezenkívül sajátos eszménye is van: tanulóit Széchenyi szellemében alkotó munkára nevelt, edzettebb és felelősségteljesebb nemzedékké akarja alakítani. Mindenekelőtt sajátos, nemzetnevelési cél szolgálatában áll az iskola tananyaga, tanításmenete és egész benső rendje.

A tanítás anyagára nézve figyelemre méltó Nemesnének az az irányelve, hogy „már az elemi oktatásnak egységes, harmonikus világkép felépítését kell megalapoznia”. Ez a felfogása 11 évi külföldön szerzett tapasztalatai, kutatásai, kísérletezései óta egyre erősödött. Ennek megfelelően alakította ki iskolájában az egyes osztályok „érdeklődési középpontjait”, amelyek mint „főtárgy”-ak, a hivatalos Tanterv és Utasítás kívánalmai szerint elsajátítandó elemi ismeretek keretei. Az I. o. főtárgya: egy nap, egy év lefolyása a gyermek életében; a II. o.-é a városból falura költözött család élete; a III.-é a szülőhely, Budapest kialakulása és a benne folyó élet; a IV. o.-é Magyarország megismertetése, megszerettetése. E főtárgyakon belül épül fel, mint határozott érdeklődési egységben, az egyes osztályok évi tanításmenete önmagukban ismét szerves egészet alkotó és egymással szervesen összefüggő tanítási egységekből „koncent-

rációk"-ból. Bár ezek a koncentrációk a tanulók érdeklődési iránya és ereje szerint évenként különböző tartalmúak, ügyesen kiaknázott lélektani mozzanat teszi lehetővé, hogy a gyermekek lényegében csak azt dolgozzák fel, amit tanítóik szükségesnek tartanak. Az iskola munkájának megértése végett a szerző minden osztályból bemutat egy-egy tanítási egységet a közös tervezéstől a megvalósulásig. E tanítási egységek beható áttanulmányozása kétségtelenné teszi az így folyó tanulásnak az előnyeit: a beszélgetések, önálló megfigyelések mindenkor a lényeges vonások kiemeléséhez vezetnek, az egyes ismeretszoportok oki és okozati összefüggésben rendeződnek és további érdeklődést keltenek. Döntő jelentőségű, hogy „az adott egység-megindítás” a lehető legerősebb érdeklődést váltsa ki a növendékekben (mert ez az alapja a további egységek iránti érdeklődésnek) és a szükséges „technikai készségek” elsajátítása a szerzett fogalomkör mélyítése céljából a gyermek egyéni képességeinek megfelelő módon történjék. Technikai készségek: a nyelvtan, olvasás, írás, számolás, mérés, rajz, kézimunka, torna, ének.

Míg a történelmi és földrajzi ismeretek beleolvadnak a „főtárgy”-ba, addig ennek a kiegészítéseképpen külön szől Nemesné az egészségtani ismeretek és természetismereti munkák szerepéről. E két kiegészítő tárgy anyagáról és feldolgozási módjáról igen szemléletes kép tárul elénk az osztályonként sorra vett tanítási egységek alapján.

Különösen tanulságos, mert igen könnyen megvalósítható, bármilyen népiskola tanítója számára az egészségtani ismeretekről szóló rész. A szerző nem is annyira ismereteket, mint inkább az egészségre való törekvés biztosításához szükséges gyakorlati elemeket igyekszik tudatosítani már az I. osztálytól kezdve növendékeiben. Nagy igaza van, amikor az egészségtan „sorsdöntő fontosságához képest” a hivatalos Tanterv kissé mostoha elbánására mutat rá. Ezen akar segíteni az egyes osztályok „egészségtani koncentrációi”-val, az „egészségügyörök”, a tanulók által összeállított egészségi 10 parancsolat, ily tárgyú olvasmányok, „egészségügyőri ívek” stb. alkalmazásával.

Igen figyelemre méltó a másik kiegészítő tárgy szerepe is a Családi Iskola nevelésében: „természetismereti megfigyelés és munka” címen (szintén az I.—IV. o.-ban). Nemesné helyesen látja, hogy ez az „önálló ismeretszerzés legigazibb területe” elemi fokon. Középponti jelentőséget tulajdonít neki, mert „ez nemcsak lélektanilag megokolt, nemcsak érzelmileg elengedhetetlen, de egyben a nemzeti nevelés valódi gyökere. Ezen keresztül lesz a magyar gyermek a magyar élet megértő, felelős és tevékeny tagjává. Nincs ércünk, nincs fánk, nincs jó szénünk és nincsen vízierőnk: iparunk s a velejáró magasabb kultúrszínvonal alapja is csak a kifejlesztett östermelés lehet”. Minden elismerést megérdemel a Családi Iskolának az a törekvése, hogy megszerettesse és megismertesse a vidék gazdasági életét a fővárosi gyermekekkel. A könyvnek sok értékes adata nyújt bizonyítékot arra, hogyan sikerülhet főként ezzel az ismeretkörrel a gyermeket arra nevelni, hogy az élet mindennapi jelenségeit megértse egy távolabbi cél érdekében is: „Ha valamikor élete folyamán úgy alakul, tudjon belekapcsolódni és ebben az irányban is hozzáértő befolyást gyakorolni a közügyekre.” A Családi Iskola szellemében e tárgy tanítása valóban „minden másnál alkalmasabb arra, hogy a gyermek már e korban fejlettségének megfelelő és mégis számottevő közhasznú munkával (madárvédelem, gyomirtás stb.) kapcsolódjék a társadalmi élet nagy egészébe és ezt a szerepét meg is értessük vele.”

A könyv II. fejezete az oktatás módjára vonatkozó általános elve-

ket tartalmazza. Alapvető fontosságú a „megindítás”, amelynek célja a gyermek érdeklődésének, munkaszomjának a felébresztése. Ennek hatására olyan úton kap a tanuló indítást, „amelynek körvonalait és végcélját is előre ismeri, értékeli és maga is el akarja érni”. Ezzel érhető el, hogy „munka közben a gyermekek érdeklődése mutatja meg, hogy a tananyagból mit és milyen szinten tárgyalhatunk eredménnyel”. Nagy súlyt helyez a Családi Iskola arra, hogy az ismeretszerzésben az önálló megfigyelés, kutatás, kísérletezés, okoskodás, egyéni találékonyság érvényesüljön. Az ilyen módon szerzett ismeretek megőrzésében legnagyobb jelentősége van a „főtárgyfűzet”-nek, amelybe a gyermekek az iskolábalépés napjától kezdve, sokszor még az iskola elhagyása után is, feljegyzik ismereteiket, élményeiket. A tudás ellenőrzése nem felettétessel, osztályozással történik, hanem főleg a Családi Iskola sajátos egyéni tanszerei (autodidakta taneszközök) alapján. Ezek igen sokféle és érdekesek, ellenőrző-táblák, részletfeladat-lapok, rejtvénytípusú kérdés-felelet táblák, játékos eljárások) az egyes tanítási egységeknek megfelelően. Házilag készültek és kiválóan alkalmasak a hivatalos Tanterv által előírt „tudásminimum” és az egyéni tudásfok elbírálására. Különösen a technikai készségek fejlesztésében van nagy jelentőségük, ahol igen eltérő egyéni képességek észlelhetők. Az elmaradott tanulókat a heti „pótló órák”-on segíti át a haladási nehézségeken egy-egy jobb tanuló, vagy az osztálytanító egyéni foglalkozás útján.

A Családi Iskola sajátos tanítási módjának legértékesebb mozzanata Nemesné szavaival „a tudás örömteli kivetítése”, amely a tanulók egyéni hajlamainak, alkotói vágyának, szellemi önállóságának ad bőséges táplálékot a művészi, tudományos, technikai és gyakorlati irányú munkalehetőségek biztosításával. Ezek a lehetőségek az iskola életének minden megnyilvánulásában kiaknázhatók: az egyes tantárgyakkal kapcsolatban, a naplóírás, reggeli megnyitók, Szeretet Egyesület, ünnepélyek stb. alkalmával egyaránt.

Az egyes osztályok munkáját irányító sajátos órarendek meglehetősen nagy szabadságot adnak a tanulóknak, bár nagyjából a hivatalos Tanterv és Utasítás által kívánt időtartamot szentelik az egyes tárgyaknak. Feltűnő a játék gyakori szerepe az ismeretek szerzésében és tudatosításában, de a közölt gyakorlati példák az oktatás elveinek keresztülvitelére vonatkozóan érthetővé teszik, miért kell többet játszaniok a Családi Iskola növendékeinek: „komolyabban és sokkal többet dolgoznak, mint az átlagiskolában”. Az utánzó, beleélő, emlékeztető és találékonyságot fejlesztő játékok („kitalálósdi”) számos alakja méltán védi meg az írókat az ellen az esetleges vád ellen, hogy az „új iskolák” „csak szórakozással” akarnának komoly munkára nevelni. Figyelmet érdemel ebből a szempontból az a mód is, ahogyan a Családi Iskola elmélyülő, rendszeres és mégis értelmi fejlettségének megfelelő értelmes tanuláshoz szoktatja a gyermeket.

A III. fejezet az egyes tantárgyak feldolgozási módját mutatja be külön-külön, az ének és testgyakorlás kivételével. Ez a rész különösen sok hasznos tanulságot nyújthat bármely iskola tanítójának. Érdekes a Családi Iskolában az írástanítás módja: a nyomtatott nagybetűkből vezetik le a nyomtatott kisbetűket, ezekből pedig az írott kisbetűket, végül ismét a nyomtatott nagybetűkből levezetett írott nagybetűk kerülnek sorra. A Nemesné tapasztalatai szerint ilyen módon igen rövid idő alatt lehet az I. osztályos gyermekeket írni-olvasni megtanítani, minthogy a legtöbben már iskolábalépésük idején sok nyomtatott nagybetűt ismernek. Az iskola munkájára jellemzően nagy szerep jut a művészeti és ügyességfejlesztő tan-

tárgyaknak is, amiről az évvégi kiállítások hű képet nyújtanak. Ezeknek a nevelő hatása igen jelentékeny. Az író szavai szerint: „Az iskolába lépés napjától az utolsóig a kiállítás mint élő valóság ösztökéli a kis munkásokat, különösen a nagyobbakat, akiknek már részük volt benne s akik az évi kiállítás első megtervezéséből is kiveszik már a részüket... Ez az évi munka valódi koronája, mely által a gyermekek megértik, hogy minden, amit csináltak és tanultak, bizonyos összefüggésben értelmet kap és értéké válik.”

A IV. fejezet *Emberré nevelés* címmel a Családi Iskola benső rendjének erkölcsnemesítő hatására vet fényt. A „Szeretet Egyesület”, a „reggeli megnyitó”, az „osztálynapló”, a szokásos és az iskola hagyományai-ból fakadó ünnepélyek, a „szindarabírás” és „iskolai színjátás” mind a közösségbe tartozás tudatát mélyítik a gyermek lelkében és ugyanakkor az egyéni erők kibontakozását is a legtágabb területen érvényesítik. Az iskola lelki közösségének különösen a Szeretet Egyesület a középpontja, amely emberismeretre, szociális szervező munkára, az életben való közdelemhez szükséges erő kifejtésre ad számtalan alkalmat. Ennek a bizonyos határok között mozgó önkormányzatnak a munkaterületei: 1. a gyermeki közösség erkölcsi rendjének védelme a tanulók által hozott törvények és ezek alapján történő bíráskodás alapján; 2. az iskolai életben előforduló gyakorlati munkák (tisztaság-, csendfelügyelő, egészségügyőr, gyermek-, munkaellenőr, sorbaállító, virágszedő, állat-, és növénygondozó stb.); 3. szeretetmunkák közös célok érdekében (karácsonyi, húsvéti ajándékok készítése a kicsinyeknek, évvégi kiállítás rendezés stb.).

Nemesné könyvének minden sorából az eszményeihez ragaszkodó és a magyar nevelésügynek használni akaró, lelkes tanító szól, akinek újító törekvésein érdemes gondolkodni és lelkesülni nemcsak a népiskolai tanítóknak, hanem azok felettes hatóságainak és a felnövő magyar tanítónemzedék nevelőinek is. Követésre méltó az az idealizmus, áldozatkészség és hivatásszeretet, amellyel meg nem értve, mostoha viszonyok között is, egy európai színvonalon álló kísérleti iskolának tudott életet adni. Munkája nemcsak okulást, de biztatást is nyújt a nevelésügy anyjai küzdő, jót akaró és meg nem értett magyar munkásának: a lélekkel végzett munka előbb-utóbb meghozza a maga gyümölcsét!

A szerző megérdemli, hogy könyvét mindazok szeretettel olvassák, akik az igazságot keresik: azzal a szeretettel, amely a javulást és tökéletesedést teszi lehetővé.

Dr. Evva Gabriella.

Mauks Ernő: *A vén kuvasz emlékei és egyéb állatmesék.*

A mesék az állatvilág sok-sok képviselőjét szerepeltetik a legnagyobb változatossággal: a hazaiaktól az exotikusokig, az apró kérészeketől a vízilóig és az elefántig mindegyik megszólal. Beszélgetésük az író nagy állat- és természetismeretére mutat. Megható, hogy mennyire szereti az állatokat. Az egyik iskolájában egy gombostűre tűzött kínlódó szarvasbogár megsza-badtításáról nagy elfoglaltsága közepette megfélekedezett s ez még most is, évek múlva nyomja a lelkiismeretét. Úgy érzi, összes állatmeséjével nem vezekelheti le a vétkeit.

Itt egyúttal megadja a szerző meseírásának indítékát: az állatok fokozottabb szeretetére és védelmére akar vezetni bennünket.

Meseszövése terén meglepő az a leleményessége, ahogy az egymástól távolálló állatokat összehozza, pl. a cserebogarat és a cethalat, hogy találkozásuk hihető legyen s társalgásuk létre jöhesse. Mert — bár meséről van szó — az író kerüli a természetrajzi valószínűtlenséget. Ha a strucc

és a veréb pl. a főszereplő, akkor megmondja, hogy ritkán találkoznak egymással, mert a veréb nem terjeszkedik Észak-Afrikánál lejjebb, a strucc meg alig jön fel ideig. Tehát pontos természetrajzi, de az ibiszmadárral és a macskával kapcsolatosan még történeti ismereteket is kapunk. — Az állatok mind a természetüknek megfelelően nyilatkoznak meg: a sakál ordít, a víziló bölcs és méltóságteljesen oktat, a marabut marja a bú, a hangyák fegyelmезettek, a pejló búsul (elég nagy a feje), a hörcsög mérges. — Elsőrangúan helyezi bele az író az állatszereplőket a környezetükbe és az életviszonyaikba. Ilyenkor megragadja az alkalmat és színes, hangulatos leírásokat ad a májusi hajnalon ébredő természetéről, a napos, lejtős, frissen pezdülő füvekkel borított erdőszélről, vagy a fagyos, holdvilágos estéről.

A mesék kerekded szerkezetét nem terhelik ezek a leíró részek, mert sohasem nyúlnak hosszúra. Élvezet olvasni ezeket a meséket már azért is, mert felépítésük arányos, sem nem hosszabbak, sem nem rövidebbek a kelleténél. A csattanójuk pedig, a tanulság sohasem hiányzik. A mellett oly természetesen folynak az eseményből, annyira magától adódók már a végén, de csakis a végén, hogy hogyha az író nem is foglalná szavakba őket, akkor is tudnók, mit akart mondani. Addig azonban feszülten lessük, mit fog kihozni a szereplők beszélgetéséből, ügyéből, bajából. Itt a találékonyasága bámulatos. A tanulságok pedig arra vallanak, hogy szerzőnk alaposan ismeri az embertársait, éles megfigyelő, szíve telve van melegséggel az emberek iránt, megértő a hibáikkal szemben, de éppen mert szereti őket, javítani is igyekszik. A tanulságokban kapjuk a mesék legértékesebb részeit, itt szánt a szerző a legmélyebben. A sokat tapasztalt ember összegyűjtött lelki kincseit — mint fénycsóva — széthinti, bölcs tanácsait itt nyújtja s miközben az állatoknak akar használni könyvével, használ nagy mértékben nekünk is. Figyelmeztet pl. a következőkre: az idősebbek értsék meg a fiatalabbakat, ne legyünk kegyetlenek, gáncsoskodók, haladjunk az életben céltudatosan sorsjelölte és helyesen felismert útunkon; ne áhitozzunk a máséra, ne kívánjuk magunknak a világ felét; az ember egyre többet tud ugyan, de egyre kevesebbet érez s kevés jót tesz önzetlenül. Kellenek-e ezeknél mélyebb meglátások és szembeszökőbb igazságok?

A mesék előadása frissen folyó, eleven párbeszédekben pereg le jóformán egész eseményük.

A stílus pedig a tárgyának és műfajnak megfelelően egyszerű. A legkedvesebb benne az, ahogy az író nyelvünknek az állatokra vonatkozó vagy velük kapcsolatos kifejezéseit, szólásait szerepelteti. Alkalmazásukban sokszor aranyos hümora is megcsillan. Pl. a macskák gyűlésük határozatát macskakaparással sokszorozzák; a kutyák nagygyűlésén kutyakötelességről esik szó, vannak megjelentek, akiket kutyába se vesznek, este az ebek kutyakomédiát rendeztek kutyahidegben és a muzsika macskazene volt. „Kis kutya, nagy kutya nem ugat hiába...” c. csárdással nyitották meg a mulatságot. — Jóízűt mosolygunk akkor is, amikor a cica a világot egy nagy tejestányérnak gondolja s a kecske elkeseredésében így fakad ki: Nem ér ez az élet egy gomolya kecsketúrót sem! Az Afrikában élő tüzok pedig így fohászkodik: „Be issm lillahi! (Isten nevében!)

Végeredményben tehát valóban értékes művel gazdagodott állatmeséirodalmunk. A költő mesefájának levelei nagy felületen sokat szívtak be az élet viharos telítettségű levegőjéből és most sok özont adnak cserébe. Az ifjúság és a felnőttek is sok haszonnal, és még több élvezettel forgathatják ezt a könyvet. Igazán nagy kár lett volna, ha „a sok bölcsé-

ség, kiformált szép gondolat a semmibe lobbant volna, mert kitermelője nem örökíti meg a későbbi nemzedék számára."

A 8-adrét alakú meséskönyv jól olvasható betűkkel és kedves rajzokkal a szerzőnél kapható. (Szikszó. Kir. Tanfelügyelőség.) Ára: 3.60 P.

Vécseiné Fehér Aranka.

Kovács János dr.: Középfokú gazdasági szakoktatásunk. A Magyar Paedagogiai Társaság 1936. évi szeptemberi ülésén tartott felolvasás. Szerző kiadása.

A gazdasági szakoktatás fontossága közismert. Szerzőnk régi munkása és szakismerője ezen kérdésnek. Füzetében igen sok olyan problémát elemmez, mely a gazdasági szakoktatás általánosabb kifejlesztésére feltétlenül szükséges. A szakköröknek figyelmébe ajánlom.

J.

H I R E K

Kérelem és tájékoztatás. — Utóbbi időben sokszor megtörténik, hogy azok a tagtársak, kik a folyóirat valamely számát a kellő időben nem kapták, panaszaikkal a szerkesztőhöz fordulnak s tőle kérik az elmaradt számok megküldését. A szerkesztőnek nincs módjában a tévedésből elmaradt számokat megküldeni. Az expedícióért a kiadóhivatal, azaz az egyesületi pénztáros felel. Aki tehát nem kapja pontosan a folyóiratot, keresse meg panaszával Frigyes Béla tanár-pénztáros urat, aki minden megkeresést idejekorán el fog intézni (I., Fery Oszkár-u. 40. Áll. tanítóképző). — Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy egyesületünk tisztújító közgyűlése óta a pénztárosi és a házgondnoki tisztség különválasztott. A Tanárok Házával kapcsolatos minden ügyben (vendégszoba-foglalás, lakás, tudakozódás) szíveskedjenek Pócza József házgondnokhoz fordulni (Bp. V., Báthory-u. 12. IV. 21.).

Imre tanár úr közgyűlési előadása, melyet egyesületünk megjelent tagjai fokozott érdeklődéssel hallgattak s amelynek nyomtatásban való megjelenését azok, akik a közgyűlésen jelen nem lehettek, várják, — folyóiratunk szeptemberi számában fog megjelenni.

Dr. Pintér Jenő doktorrá avatása. — Igen ünnepélyes formák közt avatta a debreceni Tisza István-tudományegyetem dr. *Pintér Jenő* kir. tanker. főigazgatót a bölcsészettudomány honoris causa doktorává. Ebből a célból az egyetemi tanács máj. 22-én az egyetemi központi épület aulájában közgyűlést tartott, amelyen az ünnepélyes doktoravatást dr. *Berei Sós* Rezső e. i. dékán végezte és dr. *Tankó* Béla rektor üdvözlő beszéd kíséretében adta át a tiszteletbeli doktori oklevelet. Az emelkedett szellemű közgyűlés dr. *Pintér* Jenő nagyjértékű doktori előadásával, majd dr. *Tankó* Béla rektor zárószavaival végződött.

Ismét egy új egyetemi magántanár. — Folyóiratunk májusi számában adtunk hírt egy kartársunk egyetemi magántanárságáról. Örömmel hirdethetjük, hogy a tképzői tanárság köréből kikerült magántanárok száma azóta is gyarapodott. Legutóbb a debreceni Tisza István-tudományegyetem bölcsészettud. kara dr. *Bartha* Károly debreceni ref. tanítóképző-int. tanárt *A magyar nyelvjáráskutatás különös tekintettel a néprajzra* tárgyukból egyetemi magántanárrá habilitálta. Kiváló etnografus kartársunk magán-

tanári próbaelőadását *Az alföldi magyarság felső ruházatának hagyományos formái* címmel tartotta.

Pazár Zoltán ünneplése a jászberényi tanítóképzőben. — Április hó 18-án délelőtt bensőséges és meleg házi ünnepély színhelye volt a jászberényi áll. tanítóképző-intézet. Az intézet dísztermében dr. *Friedvalszky Ferenc* kormányfőtanácsos, polgármester, a város előkelőségei, tanártársai és volt tanítványai jelenlétében *Móczár Miklós* igazgató baráti meleg szavak kíséretében nyújtotta át *Pazár Zoltánnak*, az érdemekben gazdag szolgálat után nyugalomba vonult tanárnak a főméltóságú Kormányzó Úr által adományozott c. igazgatóvá történt kinevezéséről szóló okiratot. Az ifjúság részéről *Márton József V.* éves növendék, a végzett tanítványok nevében *Solymáry Béla* tanító s a kis gyakorló-iskolások nevében pedig *Lévay Gizike IV. oszt. tanuló* köszöntötték az ünnepeltet. *Pazár Zoltán* c. igazgató elfogódott hangon mondott köszönetet a meleg ünneplésért és a kedves üdvözlőszavakért. Az intézet ének- és zenekara *Kovács—Lampért Csak azért...* c. hazafias. dalával köszöntötte az ünnepeltet. *Pazár Zoltán* c. igazgató ebből az alkalomból az intézetnek 80 drb. különböző tárgyú könyvet adományozott.

Személyi hírek, előadások. — *Árpássy Gyula* az esztergomi kir. tanfelügyelőség által rendezett pedagógiai szemináriumon *Az elemi iskola egyes tárgyaival kapcsolatos nevelői lehetőségek* címen előadást tartott, amely a Gönczöl-nyomda kiadásában, Felsőgallán nyomtatásban is megjelent. Ára: 1.20 P. — *Mesterházy Jenő* a Rádió Mit nézzünk meg? című előadásrozzatában máj. 15-én a budai Domokos-templom romjait, máj. 29-én a budai Szentháromság-émlékeket ismertette. — *Váradi József*, a Szent István Akadémia rendes tagja az Akadémia máj. 7-i felolvasó ülésén *Az emberért vívott harc neveléstudományi következményei* címen székfoglaló előadást tartott. — A Nagykőrösi Vöröskereszt Egyesület, dr. *Juhász Béla* ref. ttóképző-int. tanárt alelnökévé választotta. — Dr. *Bartha Károly* r. tag a debreceni Tisza István Tudományos Társaság I. osztályának máj. 28-i felolvasó ülésén *A debreceni céhek és a magyar nyelvtörténet* címen tartott előadást. — *Vitéz Széky Pál*, pécsi ttóképző-int. tanár a tanítók ottani Szabadegyetemének egyik előadója volt. Előadásának tárgya *A neveléstudomány újabb törekvései*. — *Undi Mária* a Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének máj. 5-i felolvasó ülésén *Magyar mesterszók a női kézimunkaoktatásunkban* címen előadást tartott. — A pest megyei tanítóság visegrádi szemináriumán *Mesterházy Jenő: Történelemtanítás a nemzetnevelés szolgálatában* címen adott elő.

Irodalmi szemle. — *Barcsai Károly: „Más a magvető és más az arató”* Megjegyzések. (Protestáns Tanügyi Szemle, 1937. 5. sz.) — Dr. *Egey Antal: Beszámoló és megjegyzések a sárospataki ref. tanítóképző-intézetben eddig lepergetett filmekről.* (Oktatófilm Közlemények, II. évf. 5. sz.) — Dr. *Tóth Ferenc: Oktatófilm Csurgón és Kiskúntélegyházán.* (U. o.) — *Cser János dr.: Az oktatófilm és a gyermek.* (U. o.) — Dr. *Zombor Zoltán: Az érzelmi élet lélektana és a modern didaktikai elvek* (Néptanítók Lapja, 70. évf. 10. sz.). — *Váradi József: Eötvös és Széchenyi művelődéspolitikai és kulturális politikai megvilágításban.* (U. o.) — *Szalatsy Richárd: A golyózó gyerekek* (U. o.). — *Németh Sándor: Az édesanya a költők megvilágításában* (Pestvármegyei Népművelés, IX. évf. 5. sz.) — *Németh Sándor: Szabolcska: „A mi házunk” című költeményének tárgyalása.* Ttási tervezet (Néptanítók Lapja, 70. évf. 9. sz.). — *Szemere Samu: „Gondolkodom, tehát vagyok”* (Budapesti Szemle, 714. sz.); — *Tibor István: Az ifjú tanítók problémája*

(Népnevelés, VIII. évf. 5. sz.). — Drozdy Gyula: *Szorzás a hat körében*. Ttási tervezet (Néptanítók Lapja, 70. évf. 11. sz.). — Váradi József: *Nemzetnevelés és állampolgárnevelés* (Pestvármegyei Népművelés, IX. évf. 6—7. sz.). — Németh Sándor: *Hogyan gyógyították régen a beteget?* (U. o.) — Mesterházy Jenő: *A budai Erzsébet-kilátó és Normafa* (Földrajzi Szeminárium 7—10. sz.). — *Hungary's largest church the Esztergom Basilika* (Hungaria márc. sz.). — *A budai Várhegy szobrai* (Pedagógiai Szeminárium áprilisi száma). — *Romantische Burgen* (Hungaria ápr. sz.). — *Szenvedése a nemzet jövőjéé ereje volt...* (Megemlékezés Tormay Cecilről a Napkelet májusi számában.). — *The romance of lake Balaton* (Hungaria májusi száma).

Folyóiratunk szerkesztőjéhez írt levél. — Folyóiratunk szerkesztőjéhez a *Magyar Tanítóképző* történetével kapcsolatosan többen intéztek levelet. *Úrhegyi* Alajos, századunk első évtizedeinek tevékeny munkása, akinek a M. T. életében fontos szerep jutott, írta az alábbiakat: „Nagy érdeklődéssel s mély meghatottsággal olvasom a M. T. történetéről írt szép cikksorozatot. Különösen azokat az oldalakat, melyeket Nagy Laci, Farkas Sándor, Dékány Mihály munkásságának szenteltél. Meleg szívvel és éles judiciumod okos tárgyilagosságával emlékeztél meg róluk. — Ők elmentek. — engedd meg, hogy nevükben én, a még hátramaradott köszöntselek. Nem akarok elégikus lenni, de ráam azt a végső hatást tették soraid, mintha — egy-egy rózsát tettél volna sírjukra. — Úgy előttem van szegény Laci az ő mindent elragadó entuziazmusával, Sándor derűsen mosolygó komoly bölcselkedésével, Miska az ő becsületes szorgalmával. Hosszú időt éltünk együtt át s a jókedv derűje és a komoly munka számai kapcsolak össze bennünket. Elmúlt! Elmúlt! minden! — S ha ehhez még azt fűzöm, hogy végtelesen jól estek azon soraid, melyekkel az én szerény törekvéseimnek is kedves emléket állítottál, úgy megérted, hogy szívemből köszönöm Neked azt, hogy a fájó emlékekkel — egy boldog órát szereztél nekem!” — Kivételesen közöltük e sorokat, mert történeti értékük van: az elmúlt idők aktív szereplője megerősíti bennük egy tőle telhető tárgyilagosságra törekvő, de a mulat megleveníteni csak nehezen tudó távolabbi szemlélő megállapításait.

A tanítónövendékek számának csökkentése. — Az újabban mind nagyobb méreteket öltő tanítói túlermelést fogja megállítani a közokt. miniszternek az a rendelete, mely a tanító- és tanítónőképző-intézetekbe való felvételeket az utánpótlás tényleges szükségleteihez kívánja szabni. A legújabb rendelet szerint az 1937—38. isk. évtől kezdve az áll. tanító- és tanítónőképző-intézetek I. osztályába *harmincnál* több növendéket nem lehet felvenni s ez az osztálylétszám a tanulmányi idő későbbi folyamán sem emelkedhetik. A korlátozott létszámban felvett növendékek nagyobb részét is az internátusban kívánja a rendelet nevelni. Határozottan kifejezésre jut ez a rendeletnek abban a meghagyásában, amely szerint azokban az áll. tanítónőképző-intézetekben, amelyek internátussal kapcsolatosak, az 1937—38. isk. évtől kezdve újabb bejáró növendékek csak abban az esetben vehetők fel, ha a megüresedő internátusi férőhelyek már megteltek. A közokt. minisztériumnak ez a rendelete az első hathatós intézkedés a túlermelés enyhítésére. (18.483—1937. eln. sz.)

A tanítói oklevél megszerzésének korlátozása. — A fennálló rendelkezések szerint okl. középisk. tanárok az I—V. osztály tárgyaiból tett különbözeti vizsgálat és a tanári oklevél szaktárgyainak figyelembe vételével redukált képesítő-vizsgálat alapján szerezhették meg a tanítói oklevelet. Az oklevél megszerzésének ezt a módját most megszüntette a közokt. minisz-

ter. Ez ellen a kivételes képesítés ellen szól az a ped. megfontolás, hogy a népisk. tanító munkásságának eredménye elsősorban nem az intellektuális tudás mértékétől, hanem a sajátos tanítói lelkiülettől függ. Az ismeretanyag-nak az a többlete, amit a magasabb képesítésű egyén erre az élethivatásra magával hoz, nem ellensúlyozhatja a kis gyermekekkel való bánásmód, a gyermek lelki világához szabott beállítottság hiányát. Ez utóbbiakat pedig csak a gyermekekkel való folytonos foglalkozás, főleg a töképező gyakorlóiskoláiban uralkodó szellem építheti ki. Ennélfogva a rendelet kimondja, hogy a tanító(nő)i oklevél megszerzése szempontjából minden tanári képesítés csak oly mértékben vehető tekintetbe, mint az érettségi bizonyítvány. Ebből következik, hogy ezentúl az okl. tanároknak is az I—III. osztály tárgyaiból különbözőzeti vizsgálatot kell tenniük s a IV. és V. osztályt rendes tanulói minőségben kell elvégezniök. A tanári oklevél alapján felvett tanulók IV—V. osztálybeli tanulmányi, valamint képesítővizsgálati rendjét akkor fogja a legfelsőbb hatóság szabályozni, ha a jövő isk. évre felvételért pályázók közt ilyen minősítésű pályázók lesznek. (54.524—1936. V. 2. ü. o. sz. 1937. IV. 21.)

Előadások a neveléstudomány köréből egyetemeken. Májusi számunkban (235. l.) felsoroltuk a budapesti Pázmány-egyetemen az 1936/37. isk. évben tartott pedagógiai előadásokat. Most közöljük többi négy egyetemünk neveléstudományi előadásainak címét is, zárójelben megadva a heti órák számát. *A) A budapesti Műegyetemen Imre Sándor:* Az értelmi nevelés a gazdasági szakiskolákban (2). A nevelésügyi kutatás feladatai; szeminárium (2). Magyar neveléstörténet (2.) *Fodor Ferenc:* A földrajz irodalma és módszere (1). *Vincze Frigyes:* Kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági szakoktatásunk a Ratio Educationistól napjainkig (2). *Szakáll Zsigmond:* A tengerentúli országok didaktikája (1) *Varga Sándor:* Lélektan (2). *Gulácsy Sándor:* A mezőgazdasági szakoktatás kialakulása, szervezete és módszere (2). *B) A debreceni egyetem hittudományi karán Csikesz Sándor:* A gyermekistentisztelet a valláspedagógia keretében; valláspedagógiai szeminárium (1); a bölcsészettudományi karon *Mitrovics Gyula:* Az értelmi nevelés (3). A rómaiak és a középkor nevelése; folytatás (2). Szemináriumi gyakorlatok (2). Gyakorlatok az emlékezés és típusvizsgálatok köréből (2). *Karácsony Sándor:* Az iskolai vallásos nevelés (2). *Huss Richárd:* Schiller „Wilhelm Tell”-je; iskolai módszertan (2). *Gyulai Zoltán:* Bevezetés a (fizikai) előadási kísérletezésbe (2). *C) A pécsi egyetem (Sopronban székelő) ev. hittudományi korán báró Podmaniczky Pál:* Kereszttyén neveléstudomány, II. r.: Neveléstan (3). Újabb irányzatok a magyar pedagógiában (2; a filozófia-történeti szemináriumban). A bölcsészeti karon *Halasy-Nagy József:* Pszichológia (2). Az iskola és munkája (2). A pedagógia az utolsó száz évben (2). Pedagógiai szeminárium (2). *Barankay Lajos:* A magyar köznevelés története (2). *D) A szegedi egyetemen Bartók György:* Lélektan, II. r. (4). A megértés lélektana (1). Lélektani gyakorlatok (2). *Mester János:* A középiskolai filozófia didaktikája (1). *Várkonyi Hildebrand:* A pedagógia története, IV. r. (2). Bevezetés a neveléstudományba, IV. r. (2). Gyermeklélektan; folytatás (1). Pedagógiai-lélektani gyakorlatok (2). *Mészöly Gedeon:* A középiskolai magyar nyelvtan tanításának módszere (2). *Förster Aurél:* A filológus hivatása: klasszika filológia viszonya a művelődés és az iskola kérdéseihez (2). *Frölich Pál:* Bevezetés a (fizikai) előadási kísérletezésbe (2). *Kiss Árpád:* Bevezetés a (kémi) előadási kísérletezésbe (2). *Gelei József:* A középiskolai állattan tanításának módszere, különös tekintettel a környezetterra (2).

Egyetemi pályatételek a neveléstudomány köréből: A debreceni egye-

tem ref. hittudományi karán: A valláspedagógia legújabb fejlődése a német-nyelvű protestantizmus körében (1900—1935-ig); a böcsészettudományi karon: Az emlékezet pedagógiája, különös tekintettel a kísérleti eredményekre, továbbá: A francia nyelv és irodalom oktatása Debrecenben és a Tiszántúl iskoláiban (2). A *szegeди* egyetemen: Valamely téren végzett tesztvizsgálatok leírása és eredményei (1935—1937, isk. év).

A családi pótlék. — A családi pótlék tervbevett felemelése nem kellett megnyugvást. Sokaknak megingatta a család- és gyermekvédelembre vetett hitét. A Magyar Tanítóegyesületek Egyetemes Szövetségének hivatalos lapja, a Tanítók Szövetsége a családi pótlék felemeléséről, többek közt ezt írja: „Családi pótlék felemelését határozta el a kormány, de csak a harmadik gyermektől kezdve, és csak 50 százalékkal, ami a családok túlnyomó része számára nem jelent semmit.” Majd folytatja: „Ma az a helyzet Magyarországon, hogy nőtlenek és gyermekenélküliek jövedelme akkora, hogy abból karácsonykor és nyáron pazar külföldi utazásokra és szórakozásokra futja, a gyermekes családoknál pedig a végrehajtó kopog.” Az az érzésünk, hogy laptársunk, bár ríktó színeket is alkalmaz, a valószínűségnek megfelelően festi a helyzetet.

Országos tanulmányi verseny. — Az Orsz. Kereskedő és Iparos Szövetség hetedik országos versenyét május 7-én nyitották meg ünnepi kerekék között. A hangversenyen kereskedelmi iskolai tanulók vettek részt. Az I. K. O. Sz. elnöke, *Ledermann Mór* bejelentette, hogy eddig majdnem 200 ifjú kapott a verseny révén állást. Dr. *Halla Aurél* ker. és iparügyi államtitkár minisztere nevében megnyitja a versenyt, melynek jelentőségét abban látja, hogy benne a közgazdasági élet és az ifjúság protekció nélkül találkozhatnak. Minden eszközt meg kell ragadni, amely az ifjúságot a jelszavaktól el tudja vonni s a realitáshoz vezetni. Dr. *Pintér Jenő* kir. főigazgató, a verseny pedagógiai vezetője azt mondja, hogy vegyék a tanulók a versenyt példaadásnak. Abból a szempontból is, hogy ha valaki révbe jut, ő is áldozzon a tanulóifjúsáért, miként őerte is annak idején áldozatokat hoztak. Dr. *Kresz Károly* a verseny intéző-bizottságának elnöke előadja, hogy 38 kereskedelmi iskola 86 versenyzővel jelentkezett. Vidéki 47, fiú 54. Állást 20 vállalat ajánlott és díjakra 2500 P készpénz, valamint értékes tárgyak jutnak. Dr. *Vitéz Gyulay Tibor* főtitkár a kereskedelmi kamara, báró *Madarassy Beck Gyula* a kereskedelmi és ipari érdekképviselők nevében szólalt föl s figyelmezteti az ifjúságot, hogy a tehetség, a munka ma is célhoz vezet. Ott voltak a kultuszminiszter, a főváros, a Baross-szövetség képviselői is, valamint nagyszámú előkelő közönség. A szép ünnepély a Himnusz eléneklésével fejeződött be. — Mikor szervezzük meg a tanítóképző-intézeti tanuló-versenyeket?

Az idei középiskolai tanulmányi verseny. — Május 24-én reggel kezdődött a középiskolai tanulók 15. országos tanulmányi versenye. Dr. *Pintér Jenő*, a tanulmányi versenyek magyarországi megteremtője nyitotta meg a felügyelő tanári kar élén a Barcsay-utcai Madách Imre gimnáziumban. Budapestről 24 fiú- és 16 leányiskola, vidékről 27 fiú- és 3 leányiskola 203 fiút és 48 diáklányt küldött a versenyre. Minden intézet egy versenyszámra csak egy tanulót nevezhetett, azt a nyolcadikost, aki az intézeti házi versenyen első lett. Magyar történelem, latin, földrajz, mennyiségtan, természettan, természetrajz és rajz a verseny tárgyai. Egy-egy tárgyból több tétel volt s közülök a versenyzők szabadon választhattak. A dolgozattal három óra alatt kellett elkészülni s azt jelígével kellett beadni. Mint az iskolák, a nagyközönség és a sajtó élénk érdeklődéséből megállapítható, a tanulmányi országos versenyek, miként a kereskedelmi iskolákban is, a közép-

iskolákban is beváltak. Talán a tanítóképző-intézetek között is meg fognak honosulni, mint egyedüli olyan intézmény, mely az előtte ismeretlen tanulót csupán teljesítménye alapján egészen tárgyilagosan bírálja el. Olyan országban, ahol azok vizsgáztatják és minősítik a tanulót, akik tanították, különösen jónak látszik ilyen országos verseny hatása. *E.*

A Családi Iskola kiállítása. — A Családi Iskola (Nemes-éle nyilv. jogú magán el. iskola) évvégi gyermekmunkakiállítása képet ad az új nevelés s tanítás módszereiről. — Nyitva június 13-tól a hó végéig, reggel 9-től este 6-ig, ünnep- és vasárnap is (I., Tigris-u. 41., és I., Mészáros-u. 56/a.).

Osztárak-magyar diákcseré mozgalom. A Verband der Ungarnfreunde (Wien I., Kärntnerring 3.) megkéri mindazokat a szülőket, akik ebben az akcióban a nyári szünidőre vendéggyermeket kívánnak, hogy ebbseli kérésükkel mennél előbb forduljanak a Verband der Ungarnfreunde-hoz, hogy torlódás elő ne forduljon és a beosztási munkálatok, amelyek már kezdetüket vették, az eddigi szokáshoz híven simán legyenek lebonyolíthatók. Kérjük olvasóinkat, hogy érdeklődés esetén közvetlenül a Verband der Ungarnfreunde-hoz (Wien I., Kärntnerring 3.), forduljanak, ahol minden felvilágosítást megadnak és a szükséges nyomtatványokat megküldik.

Az új osztárak tanítóképzés. — Ausztria tanítóképzésének várt törvényes rendezése megtörtént. A tanítóképzésről szóló törvény 22 paragrafust tartalmaz s július elsején lép életbe. Az új törvény a tanítóképzőt *Lehrerakademié-nek* nevezi. Tanulmányi ideje 6 év. A felvétel vizsgálathoz van kötve. A polg. iskola és a gimnázium IV. osztályát végzett tanulókon kívül olyanok is felvehetők, akik az elemi iskola VIII. osztályát végezték. A tanulók száma évfolyamonként 40 lehet. A tanulók a 6. év végzetével érettségi és tanítói képesítő bizonyítványt kapnak. Ezzel a képesítéssel az egyetem filozófiai karára is be lehet iratkozni. Az akadémia négy alsó évfolyama főleg az általános műveltséget, a két utolsó pedig a szakműveltséget szolgálja. A haza- és szülőföldismeret tanulmányi anyagában az eddigénél nagyobb helyet foglal el, a felső tagozaton pedig a neveléstudomány tárgyai kaptak több helyet. Nevezetes újítás, hogy a latin nyelv kötelező tárgy. Egyébként az új törvényt közelebbről részletesen ismertetni fogjuk.

Nyugtázás. Tagdíjakat fizetett 1934. II. felére: Barabás I.-né, dr. Szégi Ö. — 1935. I. felére: Daru M. — 1935-re: özv. dr. Gerencsér I.-né — 1936-ra: Rónai S., Pödör B., Matheidesz I., Emmert P. K., Skersil M. — 1937. I. felére: Barabás T. — 1937-re: Szontagh K., Kutassy M., Horváth B. K., Werger M., Gömöri S., Roda M., Éber R., Rados G., Mérő L., Becht J., Pécs G., Baditz K., Czucza E., Pentz I. — 1938-ra: dr. Becker V., Horváth B. K. — Előfizetett a folyóiratra: Tanítói könyvtár Kúnágotá (1937. I.), Győr I.-u. polg. fiúiskola (1938). — Adomány a Tanárok Házára: Kiskúnfélegyházi áll. ttk. 25 P.

Budapest, 1937. május 31.

Pócza József pénztáros.

Molnár Oszkár **Neveléstörténelem** c. segédkönyve ismét kapható. Egyes személyek vagy csoportok a leggyorsabban úgy rendelhetik meg, ha megrendelésüket egy levelezőlapon folyóiratunk szerkesztősége vagy egyenesen a szerző címére (I., Menkina János-u. 8/b. II. 3.) megküldik. Megrendelők a könyvet portómentesen példányonként 3 P-ért kapják.

Felelős szerkesztő és kiadó: Molnár Oszkár.

10945 Sárkány Nyomda R.-T. Budapest, VI., Horn Ede-utca 9. Tel.: 1—221—90.
Igazgatók: Dr. Wessely Antal és Wessely József.